

Izšla ob 4 zjutraj

Stane mesečno 20—Din
za prejemstvo 30—
osebne

Oglaš po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 34.

Podružnici:

Maribor, Barvanska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti. Čekov.
savodu št. 11.842.

BRANISLAV NUSIČ

Nusič, veliki srbski književnik, med nami že skoro tako popularen kakor med svojimi ožjimi rojaki, pride danes v Ljubljano. Zahvaliti se hoče osebno za prošnjo, ki jo priredi naše gledališče povodom njegovega dvojnega jubileja: življenjskega in delovnega. Ljubljana iskreno pozdravlja draga gosta, pozdravlja v svojem in v imenu vse Slovenije.

»Jutro« je o Nusiču in njegovem delu že obširno poročalo. Danes se pridružimo še enkrat njegovim gratulantom in mu ključemo iskreno dobrodošlico.

Ljubljana, 17. novembra

Ali je potreba, da se Slovenci med seboj tako sovražijo in tako pobijajo? Ali bi ne bilo lepše, ko bi bili vsi Slovenci tako enodušni kot so bili takrat, ko so z deklaracijo manifestirali za Jugoslavijo? Tako nas je te dni vprašal čestit duhovnik, ki je bil nekdanj v prvih vrstah SLS, pa danes z žalostjo in grozovito gleda morilno politiko klerikalne stranke. In je pristavil: Nesrečna roka voditeljev SLS je vse upropastila. Njihova nebrzdana strast in njihova nemoralna, ki je v tako ostrem nasprotju z načeli vere, kateri pravijo da so ji branitelji, je ustvarila razmere, ki tirajo Slovence v pogubo. Odkar so gg. Korošec in tovariši izdali načelo jugoslovenske ideje, gre vse rakovo pot in mi Slovenci, bolj kot kateri drugi del našega naroda navezani na močno in trdno veliko državo, ako bomo ostali živi, gremo temnim časom nasproti. Nezaslišano in uprav divjaško sovraštvo klerikalne stranke proti vsemu, kar nacionalno čuti in trezno misli, je naravnost strahovita preizkušnja za naš narod. Naj Bog da ljudstvu spregledati, naj mu pokaže propad, v katerega dere, ko sledi današnji klerikalni politiki, da se narod reši nesreče.

Mi besedam čestitega rodoljuba nimamo nič dostaviti. Pojasniti pa bi jih hoteli z nekaterimi splošnimi ugotovitvami.

Vse zlo težkega stanja slovenskega ljudstva nedvomno izvira iz glavnega greha, ki se dela v naši državi od njene obstoja naprej. Kje bi bila Jugoslavija, kje njeno gospodarstvo, kje socialno zadovoljstvo, da niso začeli brezvestni agitatorji, bodisi iz osebnih ambicij, bodisi radi tega, ker se niso mogli orestiti predvojnemu mentaliteti, netiti plemenskih sporov, naperjenih direktno proti obstoju enotne države. Pet let je delal Radić abstinenco politiko ter vse storil v državi in izven nje, da izpodkoplje njene temelje, skoraj nepretrgoma so klerikalni separatisti uganjali najbrezvestnejšo opozicijo ter narod zapeljevali z demagogijo boljševiških pravratnih gesel in sredstev.

Nikdar jim nismo videli pri treznem konstruktivnem delu in še takrat, ko je SLS sedela pri državnem krmilu je mislila le na sebe, svoje strankarske interese, svoje partijske blaginje, na ambicije svojih prvakov. In čim bolj negativni in destruktivni so bili zastopniki Hrvatov in Slovencev po svoji radićevski in klerikalni večini v parlamentu in v državi sploh, tem bolj so kričali o zapostavljanju Slovencev in Hrvatov. In vendar je bil problem notranjega uravnovešanja med Srb, Hrvat in Slovenci od vsega početka ta, da bodo posamezna plemena se koncem koncev uveljavila v toliko, v kolikor bodo razvijala vne, sposobnosti, spretnosti in bistrosti pri udeležbi v vodstvu države. A kaj so Hrvati in Slovenci storili? Mesto realnega dela za državo in ljudstvo so po večini svojih zastopnikov neprestano postavljali fronto proti državnemu edinstvu in netili notranje spore! Skoraj 70 hrvatskih poslancev se pet let ni niti najmanj brigalo za potrebe svojih volilnih okrožij; raje so prenašali za slepilo ljudstva hrvatske republikanske zastave od sela do sela. Kako naj bo slovensko ljudstvo zadovoljno in srečno, ako pa vodi tista stranka, ki reklamira zase vodstvo naroda in ki ima od 25 slovenskih poslancev 21 poslanev, že šest let najbolj nesrečno, najbolj nespretno in najbolj brezvestno politiko?

Slovenci smo bili prvi čas po prevratu v državi visoko cenjeni in povsod priljubljeni. Gledalo se je nas z velikim zaupanjem kot na oni del države in naroda, ki je poklican pri dograditvi Jugoslavije igrati v marsikem odločilno vlogo.

Nobenih starih sporov ni bilo med nami in našimi brati. V enaki ljubezni do vseh smo bili predestinirani, da nastopimo v hrvatsko-srbskem konfliktu kot dobrodošli posredovalci in arbitri. Tudi te historične naloge in dolžnosti nas je oropal klerikalizem, ki je zapustil ono pozicijo, s katero edino smo mogli ostati objektivni, nepristranski in neprizadeženi.

Nobenih starih sporov ni bilo med nami in našimi brati. V enaki ljubezni do vseh smo bili predestinirani, da nastopimo v hrvatsko-srbskem konfliktu kot dobrodošli posredovalci in arbitri. Tudi te historične naloge in dolžnosti nas je oropal klerikalizem, ki je zapustil ono pozicijo, s katero edino smo mogli ostati objektivni, nepristranski in neprizadeženi.

Dva milijona dolarjev Bleerovega posojila

DVAMILIJONSKA LAŽ KLERIKALNIH KLEVETNIKOV. — BLEEROVE DOLARJE SO KLERIKALCI IN NJIHOVI ZAVEZNIKI V PROŠLI VLADI SAMI PORABILI!

Beograd, 17. novembra. p. Zadnje dni so pričeli blokaški listi širiti razna namigavanja, kako namerava vlada porabiti državni denar za volilne stroške in da bo v to svrhu potrošila tudi del tkzv. Bleerovega posojila. Višek nesramnih obrekovanj je dosegel klerikalni »Slovenec« ki je najprvo poročal kot informacijo iz dobro inform. krogov, da so si radikali »izposodili« iz dolarskega posojila 2 milijona dolarjev. Drugi da (sobota op. ur.) je trdil, da je vsota 2 milijonov dolarjev že dvignjena pri Narodni banki in izročena drju. Markoviću, v uvodniku pa je obtoževal »P. P. jevece«, da namerava milijonsko dolarsko posojilo brez kontrole pobasati v svojo malho. Končno je v nedeljo pod velikim naslovom »Dva milijona dolarjev res dvignjenih« objavil, da finančni minister v »Samoupravi« priznava »velikansko tatvino« in potrjuje da se je ta denar (2 milijona) v Narodni banki res dvignil. »Slovenec« pristavlja: »Naše vesti v tem pogledu so torej popolnoma potrjene.«

Vse kar je »Slovenec« pisal je gola najbrezvestnejša laž. Laž je seveda tudi, da je fin. minister v Samoupravi kaj takega ali kaj podobnega izjavil ali napisal. Niti petkova »Samouprava« z datumom od 15. t. m., niti sobotna od 16. t. m.

Opozicija razdvojena

SKUPNEGA NASTOPA NE BO. — NOTRANJJI SPORI V DAVIDOVIČEVI STRANKI. — ZEMLJORADNIKI ODKLANJAJO VOLILNE KOMPROMISE.

Beograd, 17. novembra. r. Danes dopoldne je posetil bivši skupščinski poslanec Rude Bačinčić Ljubo Davidovič, jutri zjutraj prispeja v Beograd podpredsednik HRSS dr. Maček in dr. Spaho. Takoj po njunem prihodu se vrši konferenca blokovi strank, na kateri se bo sklepalo o možnosti skupnega nastopa blokovi strank pri volitvah. Kakor je izvedel Vaš poročevalec HRSS odklanja skupni nastop s klerikalci in spahovci.

Beograd, 17. novembra. p. Danes dopoldne je bila v hotelu »Imperial« konferenca poslaniškega kluba in ožjega glavnega

odbor zemljoradniške stranke. O tem sestanku je bil izdan komuniké, ki ve i, da bodo zemljoradniki postavili liste v vse državi, toda samostojno, ne da bi se vezali z drugimi strankami.

Beograd, 17. novembra. p. Danes dopoldne ob 17. je imel sejo izvrševalni odbor Davidovičevih demokratov, na kateri so poskušali napraviti red radi prevelike razcepjenosti kandidatskih list. Ostro se pojavljajo tri frakcije: naprednjaki, liberalci in bivši samostojni radikali. Na današnji popoldanski seji ni prišlo do sporazuma.

Prvi kandidati za volitve

KONFERENCA IN SESTANKI SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV. — RADIKALSKE KANDIDATURE V BOSNI. — PAŠIČ ZA ENOTNOST NACIONALNEGA BLOKA NA CELI FRONTI.

Beograd, 17. novembra. r. Danes dopoldne je notranji minister Boža Maksimović konferiral dalj časa z ljubljanskim velikim županom dr. Batičem, ki mu je referiral o situaciji in razpoloženju v Sloveniji.

Gleda volilnega gibanja samostalnih demokratov prihaja iz notranjosti zelo ugodna poročila. Vrlo uspeša sreska konferenca samostalne demokratske stranke je bila včeraj v Rumi. O položaju je referiral bivši minister in narodni poslanec dr. Svetislav Popović. Konferenca je soglasno odobrila delovanje poslanskega kluba in dala inicijativo za skupen volilni nastop z radikalno stranko v sremem volilnem okrožju, o čemer bo sklepala okrožna konferenca. Za sreskega kandidata v Rumi je bil postavljen Marko Živanović, za njegovega namestnika pa župnik Marko Samaržić.

Tudi v Brodu na Savi se je včeraj vršila v nabito polnih prostorih hotela »Jelen« sreska konferenca SDS, v kateri je o položaju referiral državni podtajnik Večeslav Vilder. Konferenci je prisostvoval tudi novi oblastni veliki župan doktor Ivan Perković.

Nadalje sta se vršile konference sreskih organizacij SDS. v Bjelovaru, Gospiću in Trsteniku, kjer so bili sklenjeni predlogi za državno konferenco stranke.

Beograd, 17. novembra. Danes dopoldne je akcijski odbor radikalne stranke razpravljal o nosilcih kandidatskih list za Bosno in Hercegovino. Dosegel se je nastopni sporazum: V Sarajevu in Travniku bo nosilec liste dr. Milan Srškić; glede Mostara je bil stari spor med konku-

slovenske narodne ideje.

Z največjo besnostjo je klerikalizem pričel ubijati v sredi in dušah Slovencev ideal naše nacionalne borbe pod Avstrijo in rimsko hlapčevstvo, ki je kmalu zopet postalo več nego lastna država. Prišlo je tako daleč, da smo zastopnike slovenskega ljudstva, onega ljudstva, ki je ponosno na svojo odporno silo proti tujim elementom in ki tudi vé, kolika je opasnost nemštva, videli kot protektorje Nemcev, Turkov in Madžarov...

Tako je bila po krivdi klerikalne politike zaigrana ena slovenska pozicija za drugo. Njihova notorična neloyalnost napram vsem nas je povrh še pripravila ob dober glas in nas tudi namigljavo oblože obklevetavci.

Za pravično razmejitev napram Italiji

INTERVENCIJA DRJA. ŽERJAVA. — STALIŠČE VLADE. — INSTRUKCIJA POSL. RYBARU.

Beograd, 17. novembra. p. Z ozirom na započeto razmejitve pri Hotederški je veliko nevoljo zbudila nepopustljivost Italijanov, vsled česar je minister dr. Žerjav protestiral proti italijanskim pretenzijam, po katerih bi bile upropaščeno slovensko prebivalstvo v mnogih občinah. Minister za zunanje stvari dr. Ninčič je dal dr. Rybaru instrukcije, da se v Benetkah pogaja s italijansko delegacijo za definitivno razmejitve pri Planini in Hotederški v

smislu obljub, ki so svojačasno bile dane Pašiču in dr. Ninčiču o priliki sklepanja rimskega sporazuma. O tej stvari bi se imela svojačasno voditi direktna pogajanja med Mussolinijem in dr. Marinkovićem ter je v Ljubljani obečal poslanik Bodrero g. Marinković, da bodo Italijani pri razmejitvi v ljubljanski oblasti komitizantni ter olajšali položaj prebivalstva na tem delu naše meje.

Seipel vrača kancelarsko mesto

NEUSPELA POGAJANJA S KRŠČANSKIMI SOCIJALCI. — NJEGOV NASLEDNIK DR. RAMEK.

Dunaj, 17. novembra. s. Usoda misije dr. Seipela je zapetena. Zvezni kancelar se je v toku svojih razgovorov prepričal, da se tudi večina krščansko-socialnih mandatov ne strinja z njegovim razmerjem glede ureditve finančnega razmerja med državo in deželami. Ker je tudi predsedništvo krščansko-socialne stranke sterilno sklep, s katerim ni bil dr. Seipel zadovoljen, je v pismu na predsednika

narodnega sveta kot predsednika glavnega odbora vrnil svojo designacijo, da sestavi kabinet. Zvečer je o tem obvestil predsedništvo krščansko-socialne stranke ter izjavil, da tega svojega sklepa nikakor ne bo preklical. Za svojega naslednika je predlagal poslanca dr. Rameka. On sam is svojega odstopa ne bo izvajal nobenih posledic, obdržal bo svoj mandat ter doktorja Rameka v vseh stvareh podpiral.

Pred prelomom med Londonom in Moskvo?

ZINOVJEVO PISMO AVTENTIČNO.

London, 17. novembra. j. Kabinet se je sestal v sredo, da prouči notranjopolitični položaj ter poročilo Zinovjevega komiteja. Baldwinova vlada namerava popolnoma opustiti rusko politiko Macdonalda. Baldwin bo na obe ruski notli odgovoril, da bi nadaljevanje boljševiške propagande v Angliji moglo ogroziti dosedanje politiko de iure priznanja sovjetske Rusije.

Bolj pesimistični glasovi pa govorijo, da o neposrednem predstojem prelomu med Londonom in Moskvo. Bajce utegne Rakovski, sovjetski poslanik v Londonu, že v prihodnjih dneh dobiti migljaj, da odide iz Londona. Bajce se je vlada uverila, da je znano Zinovjevo pismo avtentično.

— RAKOVSKI ZAPUSTI LONDON? POSVETOVANJA O ZENEVSKIH PROTOKOLIH.

London, 17. novembra. j. Daily Telegraph objavlja daljši članek o zenevskem protokolu ter opozarja na razlike med njim in garancijskim paktom: Generalni tajnik Zveze narodov, ki se sedaj mudi v Angliji je imel več razgovorov s člani komiteja za Zvezo narodov o event. posledicah uveljavljenja zenevskega protokola.

KONFERENCA FINANČNIH MINISTROV.

London, 17. novembra. j. Kakor doznava Reuterjev urad, se bo lord Robert Cecil udeležil pariške konference finančnih ministrov, ki se bo vršila v kratkem. Natančni termin te konference pa še ni določen.

Slovenski orožniki iz Macedonije

Slovenčeve laži o premestitvi orožnikov. — Minister Žerjav za vrnitev slovenskih orožnikov domov.

Beograd, 17. novembra. p. Z ozirom na vest »Slovenec«, da je vlada na predlog ministra dr. Žerjava sklenila, da se takoj premesti 300 slovenskih orožnikov v Macedonijo in Črno goro, vsled česar, da mora 300 orožnikov in rodbin vzeti slovo od rodnih krajev in se v kratki zimi seliti v Macedonijo, da se od tam nikdar več ne vrnejo, se je obrnil Vaš poročevalec na ministra dr. Žerjava, ki je izjavil, da je »Slovenec« tozadev. vest od začetka do kraja izmišljena in napisana samo zato, da vzbudi med orožniki in javnostjo v Sloveniji vznemirjenje. Resnica je, da je bilo po leti nekaj orožnikov iz Slovenije premeščenih v južno kralje, seliti so se morali in sicer baš pod prejšnjim režimom. Dasi so bili poslanci in ministri SLS tri meseca na vladi nele niso preprečili teh preselitev, namreč tudi niso ničesar storili, da bi se tudi en sam slovenski orožnik vrnil iz Macedonije. Resnica je nadalje, da deluje sedaj minister dr. Žerjav, da popravi tudi to zavoženo zadevo ter dela na to, da se vrnejo Slovenci iz našega puka domov.

Konferenca nasledstvenih držav

Dunaj, 17. novembra. s. 13. novembra so se tukaj sestali zastopniki Avstrije, Jugoslavije in Češkoslovaške k razgovoru o ureditvi odnosov bivših avstrijskih ustanov in fondov. Prava konferenca vseh nasledstvenih držav, ki bo razpravljala o tem težavnem vprašanju, pa se bo vršila decembra meseca v Rimu.

NABAVA POSTNEGA MATERIJALA.

Beograd, 17. novembra. r. Ministrstvo pošte in brzojava je zahtevalo kredit 10 milijonov dinarjev za nabavo telefonskega materiala za nave telefonske proge Dne 12. t. m. je bila zapostavljena telefonska zveza med Lescam in Trstom.

POPRAVILO ZVEZE BEOGRAD—ZAGREB.

Beograd, 17. novembra. r. Te dni je dopela direktna žr. železnice v Beogradu večja količina tračnic, ki se bodo porabile za popravila proge Beograd-Zagreb.

SNEG V BEOGRADU.

Beograd, 17. novembra. p. Tudi danes popoldne je v Beogradu padal sneg. Sneg pa se neprestano in ovira promet. Telefonske zveze so zelo motene. (Glej tudi današnji list.)

Nova poljska vlada

Varšava, 17. novembra. j. Sestava novega poljskega kabineta se more smatrati za končano. Poslanec Thugut pa ne bo, kakor se je dosedaj menilo, prevzel ministrskega predsedništva, temveč bo vstopil v kabinet kot minister brez portfelja za vzhodne ozemlje in bo dobil poseben delokrog. Predsednik poljske republike bo še danes podpisal ukaz o novi vladi.

Intervencija v Peking

Pariz, 17. novembra. j. Temps doznava iz merodajnega vira, da so francoska, angleška, italijanska, belgijska, ameriška in japonska vlada pri kitajski vladi storila skupen korak, da dobijo jamstva, da se bo Kitajska držala sklenjenih pogodb in obveznosti napram drugim državam.

SMRT CARIGRAJSKEGA PATRIARHA.

Carigrad, 17. novembra. j. Ekumenski patriarh Gregorius je umrl.

PUCCINI OPERIRAN.

Pariz, 17. novembra. j. Znani italijanski komponist Giacomo Puccini se je moral v Parizu podvreči operaciji v grlu. Za sedaj ne obstoja nobena nevarnost.

NOVINARSKA SOAREJA V BEOGRADU.

Beograd, 17. novembra. r. Jutri zvečer bo v prostorih Novinarskega kluba v Kralja Milana ulici soareja za člane kluba in prijatelje. Program obsega nekatere originalne in zanimive točke, katere bodo izvajali ugledni člani beograjske opere in drame. Sledil bo ples. Na soarejo so povabljeni člani vlade, diplomatskega kora in najožji krog prijateljev.

Borza

17. novembra:

CURIH: Beograd 7.50, New-York 518.75, London 24.03, Pariz 27.40, Milan 22.45, Praga 15.475, Budimpešta 0.60935, Bukarešta 2.80, Sofija 3.75, Dunaj 0.0073.

DUNAJ: Devize: Beograd 1026 do 1030, Budimpešta 95 do 95.80, Bukarešta 385 do 387, Milan 3064 do 3076, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3742 do 3758, Praga 2117 do 2127, Varšava 515 do 519. Valute: dinarji 1023 do 1029, dolarji 70.469 do 70.580, lire 3035 do 3075.

PRAGA: Beograd 49.20, Dunaj 4.705, Berlin 8.0975, Rim 147.4.

BERLIN: Beograd 6.065, Milan 18.13, Praga 12.49, New-York 4.19, Curih 80.76.

LONDON: Beograd 830, Pariz 58.12, Milan 106.98, Dunaj 328.000, Budimpešta 345.000, Praga 155.25.

NEW-YORK: Beograd 145, Pariz 323, Curih 192.75, Dunaj 0.1412, Praga 298.26, London 461.25, Budimpešta 0.1150.

Dva nedeljska govora

Radikalni zbor in Davidovičeva državna konferenca. — Trifković in Davidović.

Beograd, 17. novembra.

Včerašnja nedelja je v Beogradu potekala sila živahnosti in je otvorila serijo političnih tednov v naraščajoči volilni kampanji. V veliki dvorani hotela «Paris» se je vršila prva velika volilna skupščina radikalov, v hotelu Slavija pa so zborovali Davidovičevski delegati na državni konferenci svoje stranke.

Radikalni zbor je uspel v polnem obsegu, dasi Nikola Pašić radi nastupa mraza ni smel iz domače sobe in je moral svoj napovedani veliki politični govor odložiti do nastopne prilike. Kot glavni tolmač radikalnega držanja je fungiral podpredsednik Marko Trifković, za njim pa s krajšim govorom še notranji minister Boža Mašinović. Med ostalimi reprezentativnimi faktori sta shodu prisostvovala tudi Ninčević in Ljuba Jovanović, predsedoval pa je beograjski župan Marjanović. Marko Trifković je v obsebnem govoru razpredel vse naše notranje probleme in poedinim svojim navedbam dal karakter volilnih parol. Temperamentno je zavrnil sporazumsko surovo atako na nacionaliste, s krinko nekakšnje politike za sporazum, ki je odnošaje med srbskim in hrvatskim plemenom bolj komplicirala kakor so bili kdaj prej. Težko je voditi politiko, ako šef velike stranke (Radić) karakterizira kot splošno hajduštvo politične stranke, ki je 40 let pod šefom Pašićem izvrševala najtežja dela v korist Srbov, Hrvatov in Slovencev. Krška deklaracija je ustvarila popolni sporazum in srbska vlada je s svoje strani vse izpolnila, kar se je tam zapisalo. Pozdravna adresa Narodnega veća in regentov odgovor ob postanku enotne države je drugi sporazum. Kar je tu bilo zapisano v popolnem soglasju, se je enako izvedlo. Navzlic vsemu imajo Srbi potrpljenje napram Radiću, dočim Radić nesramno napada kralja, kleveta srbske svetinje in se norčuje iz prestanega srbskega trpljenja. Albanija je srbska Golgota in srbski ponos; ako Radić ne mara spoštovati tam končanih herojev, naj bi jih vsaj ne klevetal. Radić skuša mržnjo Hrvatov do Madžarske obrniti proti sedanjim državi, treba pa je hrvatskega volilca pripraviti, da je ta država njegova, da je koristna in pravična vsem trem plemenom. Mi smo danes enotna kraljevina SHS in Radić mora vedeti da tudi hrvatski seljak ne bo pristal, da bi se naša država poboljševala. Radić je priznal, da prejema moralo in gmotno pomoč od Čehov. Tu leži vzrok nesporazuma, ki ga radikalna stranka ni kriva. Mi ne bomo nikdar sprejeli za osnovo kakšnega sporazuma republiko ali federacijo ali frazersko «mirnotvorstvo», ramo ob rami z zaveznimi Hrvati in Slovenci bomo vztrajali v borbi za obstoj države. Zbor je bil zaključen z hvalnim klicem na kralju, edinstvu, Pašiću in nacionalnemu bloku.

V hotelu «Slavija» je istočasno pred svojimi delegati govoril Ljuba Davidović. Povedal ni nič novega temveč malo razširil svoj govor od srede. Radić se ni dotaknil polbiže, pač pa obojeval Pašića kot največjega nasprotnika narodnega edinstva. Tudi tokrat Davidović ni konkretiziral «sporazuma», zato je tudi nčinek govora bil negležen. Davidovičevci nimajo s čem pozitivnim stopiti pred volice. Trifković je radikalno govoril možato in stvarno, Davidović se je gubil v abstrakcije in sentimentalnosti. To ga utegne docela upropastiti. Njegov sporazum se razljinja v prstu, zato pa je Radić docela jasn s svojo parolo — Jugoslaviji sovražne «hrvatske republike».

Prilodno nedeljo se vrši v Beogradu državna konferenca samostojnih demokratov. Pred konferenco bo v hotelu «Imperial» velik demokratski zbor, na katerem bodo poleg Svetozarja Pribečevića govorili delegati iz vseh delov države.

Politični položaj na Poljskem

Skoraj bo leto dni, odkar je na krmišni vlade na Poljskem g. Vladisav Grabski kot ministrski predsednik in finančni minister. Njegov kabinet je neparlamentaren in v tem smislu nepolitičen. Trdne večine namreč, kakor v večini evropskih parlamentov, tudi v poljskem državnem zboru (sejmu) ni ter je bil prezident republike v kritičnem stanju, v katerem se je nahajala pred letom dni poljska valuta, prisiljen izročiti vlado politično-financiernu strokovnjaku, čigar posebna in edina neposredna naloga bi bila, ozdraviti finance. In ta mož zaupanje je bil baš Grabski, ki zato tudi, kadar govori v sejmu, govori skoro izključno kot finančni minister o gospodarskih vprašanjih. Grabski je torej ministrski predsednik ne po izrecni volji političnih strank v parlamentu, ampak po odločitvi prezidenta republike Wojciechowskega. Ali sejmu je bil dovolj patriotičen, da je, ko je videl, da sam ne more dati politične, za delo sposobne vlade, odobril korak prezidentov, ter dal Grabskemu za državne nujnosti posebno pooblastilo, kakor so za tak primer v smislu ustave mogoča in potrebna.

Grabskemu se je kmalu posrečilo, ustaliti valuto ter namesto prejšnje marke uvesti novo valuto edinic. «Złoty» (Zlati), ki ima sedaj vrednost po priliki 13 Din. Pri tej energični in brzi transakciji je seveda trpelo gospodarsko življenje, zlasti v industriji; prišlo je po manjkanje denarja, a draginja ni znatno popuščala; obratno, ko se je letošnja žetev v nekih krajih Poljske (v vzhodni «Galiciji») izkazala kot slaba, je v zadnjih mesecih draginja celo naraščala. V sejmu so zadnji čas skušali kritizirati gospodarsko politiko Grabskega, ali nikomur ni uspelo, postaviti proti njemu drugega sistema gospodarskega dela, ki bi bil uspešnejši od njegovega. Grabski govori z velikim optimizmom, uverjen, da treba samo še nekaj časa vzdržati in vse bo dobro. Njegov ponos je tudi urediv in ravnotežje budžeta.

Cisto političnih vprašanj se Grabski ne loteva; posegal je le v razmere v «vzhodnih kresah», t. j. v oblastih, ki meje na Ukrajino in pravo slovniško Rusijo. Da bi volk tamošnjim slovanskim manjšinam iz rok orožje za agitacijo proti državi, je sejmu predložil zakon o rabi jezikov v navedenih oblastih: Državni jezik je poljski, ali stranke morejo rabiti tudi svoj jezik in rešitve dobivajo v svojem in državnem jeziku. Še leta 1922. je sejmu sklenil, ustanoviti malorusko univerzo in Grabski hoče sedaj sklep izvršiti. Seveda, čisto novo univerzo ustvarjati, je težka stvar; zato se namerava prisloniti rusinsko univerzo na eno obstoječih poljskih univerz. Rusini jo hočejo v Lvovu, a tam se večina Poljakov upira, ker je v Lvovu nevarnost protidržavne agitacije velika. Zdi se, da bodo rusinsko fakulteto priklopili univerzi v Krakovu.

Dasi je kabinet Grabskega neparlamentaren, vendar njega člani niso nepolitični. Jako izrazita in močna osebnost je minister vojne, general Sikorski, mož s tehničnimi visokimi študijami, politično je nagnjen na «levo» in so ga zato spočetka z «desne» napadali, ali odpor je utihnil; njegova agilitet in strokovna sposobnost je zmagala.

V zadnjem času je predmet napadov «desnice» minister za vnane posle, Aleksander Skrzynski (Skřinski), ki je Poljsko že zastopal v Zenevi in Ligi narodov. Angleški bivši premier MacDonald je v Zenevi rabil izraz o «pomoti», ki se je zgodila v Gornji Ščizji, češ, Poljaki so tam preveč dobili. Skrzynski proti tej trditvi, ki je baše MacDonaldu samo tako ušla, ni glasno nastopil, pač pa je očitno posrežoval, tako da opazka kot «lapsus» ni prišla v protokol. Ker je opustil javni protest proti MacDonaldovi trditvi, in pa, ker je o drugi priliki rekel, da svojčas Ukrajinci dode univerzo v Lvovu, je desnica ostro pisala proti njemu in je njen vodja poslanec Głubinski najhuj radi tega v sejmu ostreje sodil o politiki Grabskega. Ta je še ostreje odgovoril in — takrat se je raznesla vest, da je Grabski demisioniral. A to ni bilo res. Grabski vlada dalje. Dobil je tudi zaupnico sejma.

Navdušen sicer za Grabskega nikdo ni, ali vsi vidijo, da nikdo ne bi mogel, če Grabski pade, dati česa boljšega na njegovo mesto. Z ozirom na to se pa z raznih strank naglašja potreba, da se sejmu razpusti in razpišejo nove volitve, ki bi da e kako trdnjeje večino. Seveda igra tu veliko vlogo volilni red (sedanji razcepja preveč sejmu v stranke in omogoča nepoljakom priti do veljave) in tu seveda vsak skrbi za sebe.

Jako razveseljivo je, da je Skrzynski v Zenevi s češkoslovanskim zunanjim ministrom Benešem stopil v tesnejšo zvezo ter so se te dni že začeli podrobni razgovori o konkretnih točkah, ki se tičejo interesov obeh slovanskih držav, Poljske in Češke.

F. J.

Mi, Grki in Bolgari

Ze nešteto krat smo imeli priliko konstatirati, kako majhne vrednosti je za nas prijateljstvo in zavezništvo z Grki, ki so pustili na cedilu Srbijo leta 1915. pozneje pa se večkrat pokazali, da se na njihovo zavezništvo ne moremo mnogo zanašati. Najbolj kričec primer je v tem pogledu zadeva naše cone v solunskem pristanišču, kjer so se Grki odtežali svojim obveznostim, dokler so le mogli in znali. Nov primer grške neobjektivnosti napram nam je najnovejša pogodba, ki so jo sklenili z Bolgari v zadevi narodnih manjšin.

Dne 29. septembra 1924. koncem letošnjega zasedanja Zveze narodov sta Politis in Kalfov vnanja predstavljata Grčije in Bolgarije, podpisala protokol o vzajemnem varstvu narodnih manjšin ter ga dala registrirati pri Zvezi narodov. V tem protokolu se je Grčija oficijelno postavila na stališče, da je slovansko prebivalstvo grške Makedonije — bolgarsko ter mu je priznala, da si odvarja bolgarske cerkve in šole.

Nedvomno je to zelo važen dokument. Z njim se je oficijelno Grčija v sporu za narodnost makedonskih Slovanov postavila na bolgarsko stališče, se izjavila za bolgarsko tezo, da so Makedonci — Bolgari. Tako vsaj iz tolmači grško-bolgarsko pogodbo bolgarsko vladno časopisje, izjavljajo, da se mora grško uradno tolmačenje, raztegniti tudi na naš, jugoslovanski del Makedonije.

Oficijelni korak Grčije seveda ne bo spremenil našega naziranja o narodnosti Makedoncev, niti vplival na njih. Pogledali bomo marveč, kateri politični, ne stvarni nagibi so napotili aten-

ako vlado, da je zavzela napram nam v tej zadevi tako neprijazno stališče.

Predvsem je treba naglasiti, da je stala Grčija v vprašanju narodnosti Makedoncev doslej vedno na naši strani. Še več; ko je pred dvema leti Politis, sedanji podpisnik grško-bolgarskega sporazuma, kot vnanji minister atenske vlade, napravil diplomatski poset v Beogradu, je predložil našemu vnanjemu ministru Ninčeviću sličen sporazum glede medsebojnega varstva narodnih manjšin v južni Makedoniji, o čemer se hranijo dokazi. Grško stališče o makedonski narodnosti se izkaže sedaj kot problematično vrednost.

Nastaja vprašanje, kaj je napotilo Grke, da so spremenili svoje stališče. Nedvomno je pravilna razlaga, kakor jo podaja beograjsko časopisje, ki pravi, da so se Grki začeli silno bati naše ekspanzije v smeri na Solun. Da bi jo kolikor najbolj mogoče ovirali, so se približali do neke mere Bolgarom, dobro vedo, da jim ti v južni Makedoniji ne morejo biti nevarni, ker se vmes nahajamo — mi. Naše vnanje ministrstvo le zato ni sililo a pogodbo o zaščiti manjšin, ker je prijateljsko čakalo uslužnosti od zavezniške grške strani. Drug vzrok grške koncilijantnosti je ta, da se je narodni položaj grških Slovanov tekom zadnjih let silno poslabšal. Dočim so Jugoslovenci v grški Makedoniji, ki jih je bilo pred l. 1918. vsega skupaj še 300.000, se nedavno tvorili absolutno večino nad vsemi ostalimi, tvorijo danes mnogo manjši odstotek celokupnega prebivalstva. Mnogo se jih je izselilo. Še več pa se je naselilo mejnje grških beguncev iz Male Azije največ v vasi, iz katerih so se morali izseliti Turki. Baš ker Bolgarov ne smatrajo več za tako nevarne, gotovo pa za manj onesne kot nas, so jim napravili koncesije.

Mi pa sodimo, da bo še prišel čas, ko za vse to napravimo primeren obračun z Grčijo.

Politične beležke

— Komisije za Sušnikom. Zagrebška «Riječ» poroča, da poleg komisije, ki preiskuje mokersko mahinacijo in z njo vred podatke, za koliko je bil prikrajšan slovenski konsument, preiskuje v prometnem ministrtvu še posebna komisija celotno Sušnikovo zavoženo poslovanje. Kolikor se je dalo doznati od članov komisije, je namreč g. Sušnik — kakor navaja «Riječ» — dosegel rekord v sporazumskih korupcijah, ki je državo tekom treh mesecev olajšala za dvajset milijone.

— Vse so zavozili, sedaj naj jih pa zopet ljudstvo rešuje. «Slovenec» je že zopet začel sukati lajno o «enotni fronti slovenskega ljudstva», o «škodi celokupnosti», o «sramoti poštenega slovenskega ljudstva» ter o «pravih idealih» klerikalcev. Tri mesece so bili klerikali na vladi, pa niso med tem niti pol ure poznali ne ljudstva, ne njegove enotne fronte. Samo zase in za svojo klišo so skrbeli, da je lahko in udobno živela na račun države in na troške žuljev davkoplačevalcev. Zato je bila ena poglavitnih zaslug tigrovske vladne politike, da so v Sloveniji brez vsakega usmiljenja navijali davčni vijak. Samo pri davkih so poznali enotno fronto slovenskega ljudstva, zato pa so takrat lepo molčali in niso prav nič pisali niti o «škodi», ki jo je trpelo ljudstvo, niti o «sramoti», ki so jo delali tigrovske korupcionisti «slovenskemu narodu. Poldrugo leta so tigri varali in slepli slovensko ljudstvo, požrli prav vse pred volitvami njemu dane obljube, sedaj, ko so s svojo politiko vse zafurali in se jim zopet cede silne po mandatih in po ministrskih plačah, pa naj jih zopet polegne «enotna fronta slovenskega ljudstva» iz blata, v katerega je SLS potisnila tigrovska politika. Menimo, da je slovensko ljudstvo od te brezvestne in lopovske politike že dovolj trpelo in samo oni, ki hočejo, da bodo s tigri vred čisto uničeni, so tako nespretni, da bi še naprej drveli v gotovo pogubo. Po celem svetu je tako, da se tepenih generalov ljudstvo otrese ter jih še krzuje, samo pri nas misli «Slovenec», da je ljudstvo tako zabito, da bo generale, ki so vse zafurali in spravili mnoge slovenske interese na rob propada, za zahvalo še obojevalo in zopet izvolilo.

— Volilne priprave na Hrvatskem. Radićevski glavni odbor drži permanentne seje, na katerih razpravlja o pripravah za volitve. Momentano se najbolj ukvarja s pripravami za Makedonijo, Crno goro, Slovenijo in še ostale «ekspansivne» pokrajine. V Makedoniji nastopi HRSS kot «Radićeva seljaška republikanska stranka», v Sloveniji pa skupno s prepeluhovci kot «Federacija HRSS». Istotako bo v Dalmaciji nastopila s Hrvatsko zajednico, ki se mora odreči monarhiji in se je bržečas tudi zavoljo ljubih mandatov. O sodelovanju vseh sporazumskih na Hrvatskem ni govora. Celotno hrvatsko pučko (klerikalna) stranka, ki je že zadnjič totalno skrahalila, postavi tokrat zopet lastne kandidature na Hrvatskem, v Slavoniji in Dalmaciji.

O B L E K E
O B R O K E
MESTNI TRG 5
O. BERNATOVIC

— Koliko so hoteli, da «šor», pa ni bilo in ne bo. Kakšnega zmedenega vruga je trobila bloška štampa, posebno pa še «Slovenec», po nastopu PP. vlade in razpisu volitev. Zajedničarsko-radićevski «Hrvat» je zavijal o samih «nameravnih» razpustih HRSS in drugih strahovitostih, ter klical volka iz šume. In «Slovenec» se je zadržal s samimi blaznimi proročanjmi, kako bo PP. moril duše in telesa, kako bo uničeval vse «svobodo», kako bo kralj, požgal, ropal, pušal separatističnim hujšakom, pardon, apostolom kri in razpuščal njihove stranke. A evo, obrnilo se je tako, kakor «Slovenec» in «Hrvat» spet ne bo povolji: HRSS ne bo razpuščena. Kdo pravi to? Sam «Hrvat», ki včeraj na prvem mestu oznanja: «Progoni proti HRSS obustavljeni». Hvala bogu! Obustavljeni so progono, ki se sploh niso pričeli! «Slovenec» in «Hrvat» bosta pa naravno še nadalje trobila v trobento nedežakanih nasiliev in pijačk. In sedaj bo ogorčenje pri «Slovenecu» še le iskreno. Kajti g. Korosec nima prilažnejše želje nego to, da bi HRSS bila — razpuščena in slavna SLS rešena opasne konkurenta. Pa vlada se ne bo mogla paziti ne na levo ne na desno, temveč bo glede HRSS postopala, kakor velevala dolžnost in zakon.

Iz demokratske stranke

IZ OKROŽNEGA TAJNISTVA JDS ZA NOTRANJSKO.

Vse k. o. in poverjenista logaškega okraja naj nujno prepisejo volilne imenike v vseh izvodih in vlože reklamacije. Reklamacijski rok se konča v torek 25. t. m. V reklamacijski dobi priredi Okrožno Tajništvo sledeče sestanke, kjer bomo obravnavali zakonske predpise o volilnih imenikih, o reklamacijem postopanju, o skupščinskih volitvah in o nalogah naših pristavev pred volitvami in na dan volitev.

Sestanki slede v tem redu:
Logatec: pri g. Tolariju ob 17. dne 18. t. m. (O. T. Pavlovič Fran).
Planina: pri g. Chauti ob 19. dne 19. t. m. (O. T. Tavčar Fran).
Star trg: pri g. Ivanu Benčina ob 19. dne 19. t. m. (O. T. Pavlovič Fran).
Nova vas: pri g. Lavriču ob 19. dne 20. t. m. (O. T. Pavlovič Fran).
Begunje: pri g. De Toniiju ob 19. dne 21. t. m. (O. T. Tavčar Fran).
Sv. Vid nad Cerkljico: v gostilni gosp. Sterleta ob 18. dne 21. t. m. (O. T. Tavčar Fran).
Grahovo: v gostilni g. Ogrinec ob 19. dne 24. t. m. (O. T. Tavčar Fran).

Po svetu

— Poslanec Václav Veverka umrl. Ravatelj obrtne nadaljevalne šole v Pragi, poslanec narodno-demokratskega kluba Václav Veverka je v petek, 14. t. m. umrl.

— Umrl je v Pragi Bohumil Bause, češki pisatelj in bivši gimnazijski profesor, v starosti 79 let. Prof. Bause je eden najzastojnejših popularnih razširjevalcev prirodnih ved na Češkem.

Velik protiboljševiški proces. Dne 10. t. m. se je pričela v Rigi senzacionalna razprava proti boljševiškim agitatorjem, ki so obtoženi protidržavne propagande na litviškem teritoriju. Obtožnih je 320 oseb, tako da je ta proces gotovo največji protiboljševiški proces v Evropi. Razprava bo trajala več tednov in vzbuja v vseh baltičskih državah veliko zanimanje. V Rigo je dospelo več inozemskih novinarjev in med njimi tudi mnogo Poljakov.

Tarzan

se predvaja od 23. novembra naprej v Kino Ideal

Sport

HAZENA ZAGREB : LJUBLJANA 9 : 2 (polčas 4 : 0).

Na igrišču Ilirije se je vršila v nedeljo tekma med hazenskima reprezentancama Zagreba in Ljubljane. Neprijazno zimsko vreme je zlo vplivalo na poset, v kljub temu pa je prisostvovalo lepi, v pravem smislu besede propagandni tekmi okrog 500 gledalcev. Pred početkom igre so bili izmenjani običajni pozdravi, ljubljanski team je poklonil gostom krasen šopek.

Zagrebska reprezentančna družina je v polni meri opravičila svoj izvrstni sloves. Igrala je ne samo v tehničnem in taktičnem oziru dovršeno, temveč tudi elegantno, za oko estetično igr, od katere bi naša hazena lahko mnogo pridobila, da ni padla ta tekma že v mrtvo sezono; do spomladi se bo žal marsikaj pozabilo.

Igra zagrebske družine se razlikuje od naše najprej taktično. Vsaka igralna stopnja sledi na svojem mestu. Žoga se podaja ostreje in nižje kot pri nas ter posebno v napadalni vrsti zelo pogosto v prazen prostor namesto direktno v pozicijo igralke. Napadalna vrsta vna priči bliskoma pred gol ter izrazi brez odlašanja vsako ugodno situacijo, da strelja na gol. Vso družino odlikuje hiter start in velika gibčnost. V izenačitvi, homogeni družini se posebno odlikujejo levo krilo, srednja napadalna in desni half. V tehničnem pogledu je bila razlika med našo »narodno« družino naznana: Za-

Nibelungi!!!

grebčanke so nekoliko sigurnejše v prevzemanju žoge ter hitreje v streljanju na gol.

Igra ljubljanskega teama je bila izvedena prvih 10 minut, ko je prevladovala še trema, dobra. V teamu so bile posebno tri igralke, ki so napele vse sile ter od prvega do zadnjega hipa igralo uspešno in s skrajno poztvornostjo: levo krilo, branilka in desno krilo. Ostale moči so se vestno potrudile, vsled pomanjkanja rutine in slabega plasiranja pa vendar niso bile vedno kos svoj nalogi. Vratarica je bila edina, ki je kazala gotovo mero brezbriznosti, na njen račun je poglavito treba pripisati, da je izid slabši, kakor bi odgovarjalo poteku igre.

Tekmo je vodil korektno in dobre zagrebški sodnik Schneller.

DRUGE NEDELJSKE TEKME.

Zagreb: Včerašnje prvenstvene tekme so prinesle nastope izide: Gradjanski : Concordia 8 : 2 (3 : 1). Nepričakovano visoka zmaga Gradjanskega, ki je, čeprav oslabljen, pokazal lepo igrig tr se boril z velikim elanom. Veliki poraz Concordije je v prvi vrsti zakrivil vratar, junior Bedenko. Hašk : Sparta 2 : 1. Tipografija : Croatia 2 : 0. Viktorija : Derby 2 : 1. Prijatelj : Viktorija komb. : Olimpija (Karlovac) 1 : 1.

Beograd: Jugoslavija : Sokol 2 : 0.

BSK : Jedinstvo 4 : 0.

Gradec: Slovan (Dunaj) : GAK. 2 : 2 (2 : 0).

Dunaj: Zadnja dva praznika (Sv. Leopold in nedelja) sta prinesla nepričakovan poraz dosedaj še nepremagane moštva Wackra in zmago Rapid nad Admro. Rapid je sedaj zavzel prvo mesto prvenstvene tabele. Izidi so: Amateure : Sportklub 2 : 1 (1 : 0). Rapid : Admira 3 : 0 (2 : 0). Rudolfs-hügel : Wacker 3 : 1 (1 : 0). WAC : Simmering 3 : 1 (1 : 1). V nedeljo je Rapid v prijateljski tekmi premagal Simmering 2 : 0 (0 : 0). WAC : Ostmark 4 : 1 (1 : 1). V drugi neamaterski ligi so izidi nastopni: WAF : Germania 0 : 0 (predčasno prekinjena). International : Sturm 07 3 : 1 (3 : 0). Hertha : Weiss Elf 4 : 0 (1 : 0). Floridsdorfer A. C. : Sportfreunde 6 : 0 (3 : 0). Nicholson : Bewegungsspieler 4 : 1 (2 : 0).

Praga: Slavija : Hakoah (Dunaj) 7 : 2 (4 : 1). Slavija skozi v premoči. DFC : Bohoslovan (Košice) 5 : 4 (1 : 2). Sparta : Vienna 2 : 1.

Budimpešta: F. C. III. okraja : Admira (Dunaj) 1 : 0 (0 : 0).

Linz: Gornje Avstrijska : Nižje Avstrijska 3 : 0 (2 : 0).

Milan: Švedska : Italija 2 : 2 (2 : 1). Sodnik Madžar Vertes. Obdinstvo je bilo zelo nedisciplinirano.

Montevideo: Uruguay : Argentina 8 : 1. Tekma za prvenstvo Južne Amerike, ki je prinesla veliko iznenadenje, ker je Argentina nedavno olimpijskega prvaka porazila z 1 : 0.

SLUŽBENE OBJAVE MOTO-SAVEZA SHS.

(Iz seje upravnega odbora dne 14. novembra 1924.)

Valec sklopa glavna skupščine dne 11. oktobra 1924. v Zagrebu se je preložil sedež saveza v Ljubljano.

Izvoljen je bil sledeči upravni odbor: predsednik dr. Albin Kandare, podpredsednik Stojan Antič, Beograd, Pajo Mihačević, Zagreb in Herman Zupanc, Maribor. I. tajnik Josu Gorec, II. tajnik baron Egon Zois, III. tajnik Leon Alkalaj, Beograd blagajnik Kolšek, arhivar doktor Alojzij Zalokar vodja sportne komisije Viktor Barešić. V nadzorni odbor so izbrani: ravn. Fabiani, Eg. Čeh, Pelikan. Dosedanji člani Moto-saveza so: Beograjski motoklub, Beograd, I. hrv. motoklistički klub, Zagreb, Hašk, Zagreb, Gradjanski, Zagreb, Motoklub, Slovenija, Ljubljana, Klub kolessarjev in Motoklistov Edelweiss, Maribor.

Objavljajo se sledeči sklepi glavne skupščine: Clansarina klubov se povisa na 500 dinarjev, vsi klubi morajo od svojih prirediteljev oddati 1 odst. bruto dohodkov savezni blagajni, prestop verifikiranih tekmovalcev iz kluba v klub so zadržani, savez prizna kot sportne le one tekme, ki se v naprej prijavijo savez v odobrenje.

Upravni odbor sklene stalno objavljati svoje sklepe v ljubljanskem «Jutru», zagrebškem «Jutarnjem listu» in beograjski «Politici».

Vsi klubi morajo doposlati savezni takoj brez nadaljnje poziva: svoja pravila, naslov kluba, imenik odbora, imenik vsakega člana, vse dosedanje sportne prireditve in rezultate placiranih (prvih treh). V bodoče se mora savez obvezno javljati vse prireditve in vse važnejše pojave v klubu; v vsakem slučaju pa je poslati poročilo o delovanju vsaj enkrat mesečno. — Tajnik I.

— S. K. Ilirija. Izredna plenarna seja se vrši danes. Polnoštevilna udeležba dolžnost, ker se ima sestaviti proračun za leto 1925. — Tajnik I.

— S. K. Ilirija. Redni 15. občni zbor se vrši dne 3. decembra 1924. z običajnim dnevnim redom. Čas in kraj objave naknadno. — Odbor.

Naši kraji in ljudje

Proslava samostojne vasi Rožna dolina

Ljubljana, 16. novembra.

V soboto in nedeljo se je vršila v Rožni dolini poleg ljubljanske mečanske slavnosti Rožna dolina je postala samostojna vas, kar doslej ni bila, čeprav jo je skoro vsakdo smatral za tako.

Pred približno 35 leti so se pričele dvigati na levi strani tržaške proge proti Ljubljani ob vasi Vič. Glince prve hiše. Te male hišice so nato naraščale kakor gobe po dežju in kmalu je nastala cela naselbina. Višje pod Rožnikom so zrastle iz tal posebno v povojnem času male enostanovniške vile, ki so se že popolnoma sklenile s starejšimi sestrami ob Večni poti, ki spadajo pod mesto.

Na predlog občinskega svetnika gosp. Jelčnika je pred časom zaprosilo veliko županstvo pristojno oblast, da se podeli Rožni dolini tudi formalno samostojno vaščanstvo. Prošnjo je sedaj oblast ugodila in v soboto so vaščani proslavili veseli dogodek z razsvetljavo rožnodolinskih hiš in mirozovu ter obhodom po vaških ulicah. Sprevod se je ustavil okrog 20. pred hišo župana g. Galetca, ki je prečital skopi okno slavnostni nagovor. V nedeljo ob pol 9. se je brala v vaški kapelici maša, nato pa je imel ob pol 11. v gostilni pri Končanu g. prof. Rožič predavanje o postanku Rožne doline. Popoldne so slavili Rožnodolinci samostojnost svoje vasi s prireditvami veselja v vseh domačih gostilnah.

Pismo iz Tržiča

Dovolite, da se danes oglasimo z drugim poročilom. Preteklih 14 dni je bilo za Tržič velikega vzgojnega pomena. Slavili smo tri reči in povsod moremo zaznamovati napredek.

Mečanskošolska mladina je proslavila obletnico prevrata in naše osvoboditve z nabiranjem darov za knjige ravnatelju učencem in šolarsko kuhinjo. Ko čebelnice je bila deca pridna in nabrala čez 2500 Din. 2 vreči krompirja, 1 vrečo repe in 22 litrov fižola. To je zelo lep uspeh, ki prita, da se je mečanska šola pri narodu priljubila in si pridobila veliko spoštovanje, ki ga tudi v polni mori zasluži; to moramo še posebej poudariti.

Ad hoc sestavljeni nadstranski odbor je priredil proslavo Meškove petdesetletnice. Na praznik Vseh svetnikov je bil svetilniški dan, ki je donesil okoli 3000 Din, v četrtek dne 6. novembra 1924 pa je bil v kino-gledališču Meškove večer z nadvse bogatim spredom, ki so ga izvedli sodelujoči prav krasno. Posebno pohvalo zasluži absoluten mečanske šole Anica Kostanjevec, ki je recitirala «Koroškega trpina» tako, kakor se ne čuje kmalu. Deklica ima očividni igralski talent in bi bilo prav, če bi se našel dobrotnik in ga razvil. Oče tega kot nižji državni uslužbenec resnično ne zmore. Ena leto dramatične šole in postala bi naša druga Marija Vera. Kdo naj se zgane? Občina? Kolo jugoslovanskih sester? Vsi! Uspeh ne izostane. Strkan naravnost je bil mal učenček mečanske šole, sin revnega delavca, ki je pripovedoval tri drobne Meškove stvarice. Nič slabša nista bila dva učenca osnovne šole. Mešan in moški zbor Slov. bralnega društva sta zapela koroške narodne popevke s prav dobrim umevanjem, godalni kvartet je storil svoje dolžno pošteno. — O Mešku in njegovem pomenu je lepo, živo govoril gosp. nadzornik Pečjak. Poslušalce je tako potegnil za seboj, da je marsikdo dejal: «Če bi sedaj le srečal Meška, pa ga spoznam, čeprav ga še nisem videl, a brati ga tudi moram, če piše tako lepo.» Da ponovimo. Bil je prirojen večer, kakršnih si želimo še več, vsem sodelujočim naša srčna zahvala. Obe prireditvi, svetilniški dan in Meškove večer, sta s pomočjo občine prinesla priateljstvu časten dar 4700 Din, s katerim je

Tržič na tretjem mestu, to je za Ljubljano in Mariborom.

Tretja prireditev je bil dinarski dan Jugoslovanske Matice. Vrgel je okoli 500 dinarjev, kar je za Tržič prav dosti, saj je tekmo 14 dni daroval za narodno izobraževalne namene nič manj kot 6000 dinarjev. Pred tako zavednostjo klobuk dol!

Kaj je še novega v Tržiču? Na poštnem uradu so notranjost prenovili, spodnje šipe oslepili, da telegrafistke napačno ne stolčejo. Prav je tako. Prav pa ni, da bodo na tržičkem vlaku tudi vse šipe kmalu slepe. Najmanj eno leto že niso bile očiščene. Potniku se zdi, da vedno dežuje, tako so oškropljena okna. Sicer pa je sanga tudi tu. In kaj bo novega? Za 1. december pripravljata Sokol in pevski zbor Slov. bralnega društva veliki slavje s koncertom in telovadnimi nastopi. Podrobnosti slede.

Osleparjeni unokotenci

(Iz krogov vdov in sirot.)

Na obupne klice upokojevcev in vdov se jih je vlada slednjič vendarle spomnila. A kako! Pripravila jim je novo, kruto razočaranje. Ni še zadostovalo, da je biva vlada čreda, zakonitosti in poštenja pozabila na obljubljene 10 mesečne doklade, da je interesate oškodovala glede voznih olajšav, sedaj je odkazala upokojevcem le polovične prejemke, kar pomeni izboljšanje za nekaj dinarjev. To so torej tisti zlati gradovi, s katerimi je vlada mesece in mesece tolažila nesrečnike! Kruto je tako izigravanje, zlasti če pomislimo na opredeljevanje in razločevanje med njihovimi vrstami in temu primerno odmero pokojnin. Gospodje pač niso pomislili, da je vdova navezana izključno na dom, ako hoče vzgojiti človeški družbi poštno in koristne člane. A pri sedanjih prejemkih ji je to nemogoče. Naj navedemo samo en primer: vdova sodnega kancelista dobi zase in dva neposkrbljena otroka po novem skupno 800 dinarjev, vdova nadsvetnika s 6 neposkrbljenimi otroci 2000 Din.

Kako naj bo naša deca zdrava, ko ji je vsakdanji kruh stradanje, a šolanje pri takih pogojih nedostopno. S 150 dinarji, ki jih dobi vsak neposkrbljeni otrok, se morejo kriti komaj šolske potrebščine in zajutrek. In tu stoji vsaka mati pred neizpolnjenimi vprašanji: S čim plačati hrano, stanovanje, obleko, obutev? Mačehovski je res ravna Avstrija z uslužbenici, a izigravanje je lastni državi bolj temelj. Zadnja med zadnjimi je vdova s kopicco otrok. Ali nima morda ravno ona z vzgajanjem zdrave in krepke mladine državi največ zasluga? Samo kruha ji dajte, ničesar drugega! Zdravje nešteto rodbin in spas naše dece zahteva od vlade nujne pomoči, sicer preostaja le še apel na Zvezo narodov. Tu ne sme biti nobenega oklevanja.

Samomor na Tržaški cesti

Strašna socialna slika.

Ljubljana, 17. novembra.

Sedaj 49-letnemu krojaškemu pomočniku Antonu Krušiču je l. 1919. umrla prva žena, s katero je imel dva otroke. Družina je preje živela v prijetni domačnosti in v urejenih razmerah. Ko pa je pobrala ženo zavratna jetika, so se razmere kmalu spremenile. Že mesec dni po pogrebu se je Krušič seznanil s M. H., jo prosil za roko in po par dnevih je postala njegova žena. V družini je nekaj časa vladal mir, kmalu pa je ona začela zanemarjati otroke in moža. V stanovanje je privedla

Nepreklicno samo š 3 danes
KONRAD VEIDT
v grandioznem filmu
ORLACOVE ROKE
Predstave ob 5., pol 8. in 9 uri.
Kino Ljubljanski dvor

svojega otroka in tudi mater. Po nekaj mesecih je pričela mačeha lenariti in se ogibati vsakega dela. Otroka ranjeje je še prav posebno zanemarjala. Kmalu sta občutila, kaj je glad. Večkrat sta si morala sama kuhati kosilo ali večerjo in sicer z drvmi, ki sta jih nabrala na Rožniku. Moža je vse to jezilo, prišel je popivati in odšel sta se oba naravnost kosa-la, kdo bo preje odnesel iz stanovanja to ali ono vrednost in jo prodal. Prepri so bili na dnevnem redu, kar je imelo za posledico še večje trpljenje obeh dečkov. Ko je bilo stanovanje skoro prazno, je mačeha nekega dne izginila in odšla v Beograd. Mož jo je vabil nazaj in ji celo pošiljal denar. Pozneje se je žena res vrnila, vendar pa je stanovanje vedno drugod. Gospodinjstvo v družini je s tem hitro propadalo. Mož je delal samo sem pa tja, zaslužek pa je zapil. Dečka, 14 letni Josip in 12 letni Salvor, nista imela niti za šolske knjige in zvezke. Ker sta v šoli zelo marljiva, jima je kupil končno šolske potrebščine magistrat. Vendar pa je moral starejši v šoli zaostati, ne sicer radi slabega napredka, marveč samo zato, da ga je mlajši dohitel v razredu in sta zmagala uporabljati šolske knjige skupno. Oba obiskujeta sedaj prvi meščanski razred na Prulah.

V nedeljo je ostal oče cel dan pri obeh otrokih v stanovanju na Tržaški cesti 27. in ni pil ničesar. Ker v stanovanju ni nikakih šip v oknih, sta bila dečka vsa premrzena. Ker so stariši odnesli raz postelje vse perilo in ga prodali, stoji postelje v stanovanju prazne. Imela sta edino plahto, v katero sta se zavila in zaspala. V ponedeljek zjutraj pa, ko je stopil mlajši Salvor v kuhinjo, kjer je ponavadi spal oči, je opazil strašen prizor. Oče je visel obešen na žebli nad posteljo, odkoder je preje odstranil neko podobno. Preplašen je pograbil nož in poklical starejšega brata. Prerežala sta hitro vrvi, toda oče je bil že mrtev. Salvor je odhitel potem na policijsko ravateljstvo, kjer je prijavil žalostni dogodek. Na lice mesta se je podal takoj policijski zdravnik dr. Aramovič s policijskim koncipistom Josipom Polcem, ki je odredil, da se truplo samomorilca prepelje v mrtvašnico k Sv. Križu.

Dopisi

SMARTNO PRI LITLI. V nedeljo dne 23. novembra ob 3. uri popoldne se vrši v prostorih sokolske telovadnice II. redni občni zbor kraj. o.g. JDS v Smartnem. Udeležba za vse člane strogo obvezna. Sporočamo dalje vsej napredno misleči javnosti, da nam nudi Zveza kulturnih društev iz Ljubljane več predavateljev. Zato smo sklenili, prirediti v letošnji zimski seziji s pomočjo Z. K. D. več podučljivih predavanj nepolitičnega značaja. Teme bomo določili v četrtek dne 20. t. m. na prvem predavanju, ki se vrši ob 8. uri zvečer v gostilni g. Josip Vozelja. Predava g. O. Fincinger «o temeljnih naukih demokratizma». K predavanju vabimo vse napredno misleče smartinske fante in občinstvo. Kakor čujemo, se predavanj, ki jih Z. K. D. prireja po deželi, povsod prav pridno udeležuje tudi mladina. Zato upamo, da tudi mi ne bomo zaostali za drugimi.

STARI TRG PRI LAŠKEM. «Lesni delavci» št. 21 z dne 1. novembra napada g. Karla Kovača iz Starega trga, češ da je delavec zmanjšal plače in jih v hutega prisilil k deseterurnemu delu. V resnici pa je ravno nasprotno. Zboljšil nam je plače, za deseterurni delnik pa smo se odločili popo.no na prostovoljno, brez vsakega pritiska. Le radi neprestanih napadov po listih delamo zopet samo 8 ur. — Splošno delavstvo parne žage g. Kovača v Starem trgu.

BREŽICE. Po daljšem odmoru se pri nas zopet zbira pevski zbor, ki je imel že lepe uspehe. Dobrih pevcev in pevk je v mestu in okolici obilo. Prav lahko

18. in 19. XI. **SARATI** 18. in 19. XI.

Velika drama v 6 dejanjih — Film je posnet v Alžiru — Zanimiva vsebina — Napeto scene

Predstave ob 1/2 4., 5., 1/2 7. in 1/2 9. uri.

Neskrajšani orkester svira pri vseh predstavah.

Elitni Kino Matica

Bosch električna razsvetljava za kolesa, višek moderne tehnike! J. GOREC, Palača ljubljanske kreditne banke.

bi bil tu močan stalen pevski zbor. Da Brežice ne bodo brez petja, vabimo vse pevce in pevke iz mesta in okolice, da se priklase in redno prihajajo k pevskim vajam. Uspeh ne bo izostal. Naj nas družijo petje! Pevski zdravo!

BREŽICE. Jugoslovanske pomorstvo, eden najvitalnejših problemov naše države, med jugoslovanskimi sloji še vedno ni našlo dovolj zanimanja. Z veseljem smo zato pozdravili vest, da pride dne 22. novembra k nam predavatelj ravnatelj ljubljanske trgovske akademije g. dr. Böhm o «Jadranski straži in njenih ciljih». Predavanje se vrši v Narodnem domu ob 20. uri zvečer. Za trdno pričakujemo, da bo interesantni tema pri vabil kar največ poslušalcev iz vseh brežičkih slojev.

PETROVČE PRI CELJU. Šolska mladina v Petrovčah je nabrala v svojem šolskem okolišu za neosvobojene brate 528 Din. Živela zavedna mladina!

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Tukajšnji občinski odbor je v svoji seji dne 10. t. m. imenoval gosp. F. K. Meška, župnika in pisatelja soglasno za častnega občana.

RACE. Zbirka za «Dinarski dan» Jugoslovanske Matice je dosegla v naši vasi 256 Din, kar lahko smatramo za tukajšnje krajevne razmere kot zadovoljiv uspeh. Iskrena hvala in priznanje gre posebej tistim zavednim p. n. darovalcem, ki so radevolje darovali večje vsote! Tudi je pohvalno omeniti marljivi šolski nabiralki, ki sta bili ves dan na nogah in se nista dali ugnati tudi od onih, ki so ju odpravili praznih rok.

OBREŽ PRI SREDIŠČU. V Obrežu pri Središču se je v nedeljo dne 16. t. m. vršila lepa manifestacija demokratske in državne misli. Za 3. uro popoldne je bil napovedan zaupni sestanek somišljenikov JDS v gostilni gospe Rakuša v svrhu ustanovitve krajevnih organizacij demokratske stranke za občino Obrež s Grabe. Ker pa se je zvedelo, da so za isto uro sklicali radičevci svoj sestanek v sosednjo gostilno in je imel na tem sestanku nastopiti neki govornik iz Vardžina, so si šli demokrati iz Obreža, katerim se je pridružilo veliko število demokratov iz Središča, korporativno najprej pogledat to kuriozno zborovanje. Na žalost pa niso našli tam nikogar razen par običajnih pivcev. Ker vkljub čakanju do 3. ure, ko je bil sestanek napovedan, ni bilo niti skiciateljev, niti poslušalcev radičevskega zborovanja so demokrati sami improvizirali svoje zborovanje in je domačin gospod dr. Salamun iz Ptujja pojasnil vsem navzočim pomen sedanjega volilnega boja. Z vzklikom na našega kralja in državo so se demokrati dvignili in šli na svoje zborovanje, katero se je iz prvotno zasnovanega zaupnega sestanka spremenilo v javno zborovanje. Obe gostilniški sobi sta bili natlačeno polni občinstva, med katerim so bili tudi samostojni in klerikalci. Zborovanje je otvoril in vodil posestnik Martin Rakuša. Oblastni tajnik JDS Spindler je orisal politični položaj zlasti z ozirom na volitve ter je s konkretnimi dokazi očrtal škodljivost hujške klerikalne in radičevske politike. Dr. Salamun je naslikal potrebo organiziranega dela in predlagal ustanovitev organizacije, kar je bilo z navdušenjem

Vsem, 1885-a

ki hoče o dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo Ko'insko cikorijo.

sprejeto ter je bil takoj izvoljen odbor in sicer Martin Rakuša, Ivan Borko, Matija Masten, vsi posestniki v Obrežu, Jakob Bratuša, pos. sin v Obrežu, Martin Kocjan, Jakob Kocjan in Anton Kukovec, vsi posestniki na Grabah ter Lovrenc Kosi, gostilničar na Grabah. Na to zavezno vprašanje, izzvano po samostojnem generalu Šali, ki je sicer za to zahtevalo bil najmanj poklican in upravičen, so vsi predlagani odločno izjavili, da so demokratje in da sprejmejo odborništvo v organizaciji. Predsednik krajevnih organizacij JDS v Središču g. Najžer je pozdravil novo posestrimo z navdušenimi besedami, istotako so govorili navduševalno gg. Hlebec, Venigerholz, Jakob Zadavec, dr. Salamun, Kukovec in drugi, nakar je bilo zborovanje med ponovnimi navdušenimi ovacijami kralju in državi zaključeno.

PREKMURJE. Pod prejšnjo vlado so se počutili posebno dobro židi madžarske narodnosti v Dol. Lendavi. V času, ko se jih otresajo vse sosednje države in osobito Madžarska, so postali pri nas celo predrzni. V Dol. Lendavi prirede svojo veselico. Da bi pa vse lepše izgledalo, pravijo, da je namenjen dobitek za nakup cerkvenih orgel. Hotelo se jim je našega narodnega odra, na katerem so vzporedili naši vrli igralci že dokaj lepih iger. Ker pa igralci ne puste, da bi se onečastale naše svetinje, je zagrozil židovski advokat dr. Strasser, da bodo vrgli slovenski oder iz dvorane. Čakali, da pokažejo sesalci našega naroda svoj pogum, toda zaman, pač pa pripravljajo sedaj na drugem koncu dvorane poseben oder. Korajžnemu Strasserju pa svetujemo, naj se nikar več ne spozabi, sicer bo njegove bojevitosti kmalu konec.

Spirit denat. 95%

za mizarje, prašno olje, pravi kranjski firnež, suhe in oljate borve, sliskarske in plekarske potrebščine.

Ravhekar & Derganc

Pred škofojo št. 20

Pride!

Kdo pride?

Ona pride!

Kdo je ona?

M...a C...a!

Kaj je ona?

Kraljica sužnjev.

Kdaj pride?

???

Odkod pride?

Iz Egipta!

Kam pride?

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Torek, 18.: «Sumljiva oseba». Slavnostna predstava ob 60letnici rojstva Branislava Nušića. Izv.

Sreda, 19.: Zaprto.

Četrtek, 20.: «Zora, dan, noč». E.

Petek, 21.: «Pri Hrastovih». A.

Sobota, 22.: «Šestero oseb išče avtorja». C.

Nedelja, 23.: «Sumljiva oseba». Izv.

Ponedeljek, 24.: «Paglavka». B.

Ljubljanska opera.

Torek, 18.: Zaprto.

Sreda, 19.: «Rigoletto». B.

Četrtek, 20.: «Cavalleria rusticana». V vodnjaku. D.

Petek, 21.: «Truhadar». Gostovanje tenorista Jana Mesteka iz Plzna. F.

Sobota, 22.: «Rusalka». E.

Nedelja, 23.: «Prodana nevesta». Gostovanje tenorista Jana Mesteka iz Plzna. Izv.

Ponedeljek, 24.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Torek, 18.: «Kaj». C.

Sreda, 19.: Zaprto.

Četrtek, 20.: «Apolonov hram». Premijera.

Sienkiewiczowa

matineja v Ljubljani

Veliki poljski genij Henrik Sienkiewicz je že dolgo ljubljence slovenskega naroda. Njegovi romani izhajajo pri nas že v drugi ali tretji izdaji in so priljubljeno berilo v vsaki inteligentni hiši. Zato je bilo pravilno, da so, kakor drugi slovanski narodi, počastili spomin «poslednjega nekronanega» poljskega kralja ob povratku njegovega trupla v poljsko domovino tudi Slovenci.

Matineja v dramskem gledališču v Ljubljani je ob nizki vstopni ceni omogočila udeležbo vsem slojem. Zato je bilo gledališče prav dobro obiskano.

Vseučil. profesor in pesnik dr. Voj. Molč je v lepi obliki, jasno in pregledno naslikal Sienkiewiczov literarni in buditeljski pomen za Poljake in Slovanstvo. Ga. Marija Vera je prav efektno čitala glavno mesto iz romana «Quo vadis?», namreč vizijo apostola Petra v prevodu O. Zupančiča. Čepni basist g. H. Zathy je čustveno in učinkovito zapel arijo iz Moniuszkove opere «Strašni dvor» in Gallovo pesni «Tajna ljubezen», gđ. Švajgerjeva je

podala na klavirju Chopinovo balado v g-molu ter se kot virtuoska odlikovala ne le tehnično, nego tudi s čustveno in inteligentno interpretacijo. Nato je izvajala bivša odlična operna pevka, sedaj profesorica petja na konservatoriju, ga. W. Chulawska-Wistinghausen Zarzyckega «Mojo pesemco» in Zelenkoga «Zaljubljeno dekletce» jako okusno in z glasom, ki je vzorno kultiviran. Končno je dodal še g. Zathy Moniuszkovo izrazito «Bojno pesem» in Niewiadomskoga poetično «Mesečno noč» ter žel mnogo priznanja. Ga. Chulawska je bila odlikovana s šopkom.

Prireditve so se udeležili poljski poslanik g. minister Okenski, poljski generalni konzul g. baron Himmelstjerna, zastopniki ljubljanskih konzulatov, g. knezoškof dr. Jeglič, literatje, glasbeniki, umetniki, mnogo žensstva in akad. omladine.

Slavnostna predstava v ljubljanski drami. Danes, v torek zvečer, proslavi Narodno gledališče v Ljubljani 60letnico rojstva in 40letnico književnega delovanja Branislava Nušića s slavnostno predstavo. Igrala se bo v navzočnosti pisatelja njegova veseloigra «Sumljiva oseba». Veseloigra je polna naravnega in zdravega humorja ter nam v njej slika g. avtor življenje in delovanje malega sreznega policijskega urada v obmejnem mestu za časa kralja Milana. V komediji

nastopijo gg. Medvedova in Rogozova ter gg. Cezar, Danilo, Drenovec, Kralj, Levor, Osipovič, Plut, Putjata, Rogoz in Sest. Režira g. Rogoz. Začetek predstave je točno ob pol 8. zvečer.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vlijudo obvešča p. n. občinstvo, da se za današnje slavnostno predstavo brez izrecnega naročila nikomur ne rezervirajo sedeži v dramskem gledališču. Vstopnice so v predprodaji pri dnevnih blagajni v operi od 10. do pol 1 in od 3. do 5. popoldne, zvečer pa od 7. dalje v dramskem gledališču. Začetek predstave je izjemoma ob pol 8. zvečer. Uprava vabi občinstvo, da se v običnem številu gledalcev predstave ter tako počasti g. avtorja, ki bo prisostvoval predstavi in imel tudi kratko konferenco.

Ljubljanski «Gledališki list». Izšla je peti številka gledališkega lista, ki prinaša poleg običajne vsebine članek o Branislavu Nušiću in njegovem delu, spis slavljence: Geneza Nušićeve ljubezni do gledališča, črtico iz časa Nušićevega delovanja kot dramaturga in upravnika Narodnega gledališča v Beogradu. Naposled nekaj interesantnih drobtin iz Nušićevih komedij. Gledališki list se dobiva pri dnevnih blagajni in pri biljetarjih ter v trafikah Sever v Selenburgovi ulici. Stane 4 Din.

Ljubljanska drama. Veber-Gorssova veseloigra «Paglavka» je tudi v nedeljo zvečer prijavila dokaz občinstva, saj je

velezabavna, polna francos. espija in se izvaja v splošnem prav dobro. Glavni vlogi igra ga. Nablocka in g. Putjata ljubezljivo in elektno; izvrstne tipe so postavili ga. Medvedova, ki se tudi vedno jako skrbno in značilno maskira, g. Medven, čigar Alcide je frapantno naraven in komičen, gđ. Mira Danilova, ki podaja Nancy prav elegantno in z diskretno pikanterijo, g. Škrbinšek, ki je interesanten kipar in g. Jan, ki se lepo razvija v mladostnega ljubimca. Poleg teh so izvrstni ga. Juvanova, gđ. Gorjupova in g. Plut.

Boris Popov, član ljubljanske opere, poučuje solo-petje. Sprejema stranke od 17. novembra od 14. do 16. ure v prostorih pevskega društva «Ljubljanski Zvon». Narodni dom, I. nadst. desno. Preizkušnja glas 50 Din. 3110

Odlikovanje hrvatskega umetnika v Ameriki. Hrvatski violinski virtuos Vladimir Kolić je dosegel pri svojem nastopu v glavnem mestu Kanade v Montrealu velik uspeh, da mu je mestni župan podelil diplomu častnega meščanstva mesta Montreala. Umetnik Kolić je že dalj časa na gostovanju v Ameriki in bo nastopal v vseh večjih mestih. Njegove izvrstne gosli so zavarovane za 50.000 dolarjev.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Domače vesti

* **Ministra Stojadinovića in Vukičevića** se v nedeljo mudila na lovu na Gorzinskem ter sta se včeraj popoldne vrnila iz Ljubljane v Beograd.

* **Imenovanje v rudniški upravi.** Minister za šume in rudo je imenoval: pri direkciji drž. rudnika v Kreki (v Bosni) inž. Ljudevita Fetič-Frankheima, absolventa rud. šole v Celju Mija Ahara za rudarskega zvižničnika pri drž. rudniku v Vrdu; pripravnik Janko Kogovšek pri rud. okrožnem uradu v Ljubljani je imenovan za činovnika.

* **Zračni promet v naši državi.** V soboto je odplul z aerodroma v Pančevu zadnji letošnji potniški aeroplan v Prago in Pariz. S tem je zračni promet za leto zaključen in se obnovi šele s 1. marcem 1925. V l. 1924. je potovalo s potniškimi aeroplani iz naše države 634 oseb, celokupni paketni promet pa je znašal 40 tisoč 200 kg. Glavni tovar aeroplanov za Jugoslavijo so bili — ženski klobuki, katerih je prišlo tamo 30.000 iz Pariza, odnose iz Dunaja iz naše države pa je bilo v zraku odpeljanih največ črev za čistooslovaško. Letošnja sezona je bila zaključena s 8 milijoni Din deficita. Če bo naša država prihodnje leto pripravljena dati kak subvencije, dobimo zvezo z Moskvo (2 dni) čez Varšavo in Vilno ter spoj z Orientom do Smirne. Zanimivo je, da je od vseh 634 potnikov bilo le 20 jugoslovenskih državljanov. Naš narod torej ni poseben ljubitelj letenja po zraku. Najbrž zato, ker ima doma dovolj politične aviatike gg. Radića, Korošca in Lovarišev.

* **Smrtina kosa.** Na Rakeku je umrl v nedeljo G. Melhior Maraz, uradnišpeditorske tvrdke Sovar, v Mariboru včeraj ga. Ana Marija Jug. roj. Suligoj, v Veliki Dolini pa bivši poštni uradnik G. Rtko Delinar. Ohranimo jim blag spomin! Preostali naše sožalje!

* **Vozne olajšave na železnicih.** Včerajšnja številka «Uradnega lista» objavlja novi pravilnik o voznih olajšavah, kolikor se nanaša na častnike, državne uradnike, upokojence in njih rodbinske člane kakor tudi na društva, na kar opozarjamo zainteresirane. Pravilnik obsega tudi določbe glede znižanih voznih cen za dijake, vojske in delavce. Dijaki siromakega stanja uživajo trikrat na leto znižano vozno ceno v izmeri četrtinske redne tarife.

* **Otvoritev proge Veles — Štip.** V nedeljo je bila svečano otvorjena železniška proga Veles — Štip. Prometni minister dr. Stanić je v svojem govoru naglasil pomen nove proge. Ob 10. dopoldne je odšel prvi vlak iz Velesa v Štip, ki ga je množica naroda viharno pozdravljala.

* **Snež v Zagrebu in Beogradu.** V nedeljo je prišlo v Beogradu snežiti in prišlo je pihati ostra skošava, neprijeten naš krasni burjli podoben veter. Od včeraj popoldne je direktna telefonska linija Ljubljana-Beograd prekinjena in smo morali za naše vesti iskati zvezo preko Zagreba in Sarajeva. Tudi v Zagrebu je včeraj popoldne prišel naletavati sneg ter je bila temperatura ob 1. popoldne 0,8 C. Zima torej pričenja. V Ljubljani smo včeraj imeli še krasen solčen dan.

* **Zavarovanje poštne uslužbenec.** Ministrstvo pošte in brzojava je izdalo odlok, po katerem se direktije dolžne, da prijavijo dnevničarje v smislu zakona za zavarovanje delavcev pristojnemu zavarovalnemu uradu, od katerega bodo za čas bolezni dobivali hranarino, predpisano s tem zakonom. Dnevničarjev, ki so državni upokojenci, pa opravljajo dnevničarsko službo, ni treba zavarovati.

* **Jugosl. napred. akad. društvo Jadran** v Ljubljani. Na X. rednem obnem zboru s dne 8. nov. 1924 se je izvolil sledeči odbor: Predsednik: Buljevič Nedelko, teh. Podpredsednik: Tonja Jan. fil. Tajnik I.: Lučevnik Rudolf, tehn. Tajnik II.: Jerab Stane, med. Blagajnik: Mrzlić Rudolf, iur. Citatnikar: Ivančević Jure, tehn. Knjižničar I.: Capan Alfonz, fil. Knjižničar II.: Velikonje Maks, teh. Arhivar: Dolar Nada, tehn. Gospodar: Scharlach Rudolf, tehn. Zapisnikar: Gregorka Dušan, teh. — Namestniki: Kostelj Janko, iur.; Verbič Stanko, tehn.; Tiringer Josip, tehn.; Lovšin Janko, med. — Društveno razsodišče: Kante Danilo, iur.; Zavadnik Mirko, iur.; Grčner Jože, iur.; Ponebšek Lojze, iur.; Nagode Črtomir, tehn. — Društveni obtožitelj: Grabrijan Miloš, iur. — Revizorji: Omahen Janko, tehn.; Bratuša Karl, tehn.; Antonovič Zora, tehn. — Sekcije: Kulturno-znanstvena Jokanovič Branko, tehn.; Dramska Kozina Pavel, tehn. Glasbena Zupančič, tehn. Sokolska Kavčič Kajetan, teh. Šahovska Škulj Anton, teh. Zabavna Florjanič Lucio, iur. — Odbor.

* **Zahvala.** Gospodarska zadruga Jug. napr. akad. dr. Jadran se najskrenejše zahvaljuje g. Jeleviku Josipu in živinozdravniku Ipavcu na Vrhniki za nabrano vso 1170 Din. Posebna zahvala gg. darovalcem in darovalcem.

* **Pomlad v jeseni.** G. Josip Krošelj, gozdar v Namirju, nam je poslal zopet zrelo malino, ki jih je ugrabil dne 16. tega meseca blizu Krvave peči. Za pozni jesenski čas in mrz so bile še precej sladke. Hvala!

prejšnja informacija je torej bila netočna in jo s tem lojalno popravljamo. — Ravnotako smo se po poznejših informacijah z ozirom na vsebino dopisa z dne 3. septembra, št. 208 prepričali, da g. Easich Mihael ni »strupen sovražnik« niti sploh sovražnik Slovencev, niti germanako čuteč, ter tudi to napačno informacijo, katero smo prejeli in priobčili, s tem lojalno popravljamo. — Uredništvo »Jutra«.

* **Vesti iz Dravograda.** V Dravogradu je tamkajšnji mlinar T. Miklavc, ko se je zvečer vračal domov, padel v mliarsko strugo ter utonil. — V Meži se je 13. tega meseca ustrelil upokojeni poštar Glavančič.

* **Nov župan v Rdečem bregu.** V sled smrti župana Volmayerja se je v Rdečem bregu vrnila te dni volitev novega župana. Izvoljen je bil soglasno vrli narodnjak G. Pavel Brezovnik.

* **Tragična smrt.** Tragična usoda je zadela družino Ivana Artnaka, gozdarja na posestvu dr. Wildija. Ko so imeli prošli četrtlet pogrebi odnesli gozdarjevo ženo, ki je umrla v Vrhomem doju pri Limbušu, je odšel Artnak, ki je bil vsled smrti žene silno potrt, nagloma iz hiše, si zunaj nastavljal puškino cev na levo oko in sprožil. Svinec mu je prodrl v možgane in nesrečnej se je zgrudil mrtev na tla. Zakonca Artnak sta zapustila troje nepreskrbljenih otrok. Tragična usoda družine je vzbudila v vsaj mariborski okolici globoko sočutje.

* **Velik požar v Notranjih Goricah.** V nedeljo okrog 9. zvečer se je vnel v Notranjih goricah poleg Brezovice pri Ljubljani na nepojasnjen način neki kozolec. Vseled močnega vetra so užgale iskre še štiri druge kozolet v bližini in tri skednje, polne sena in drugih poljskih pridelkov. Škoda je ogromna.

* **Včni ženski problem.** Kako ohraniti svojo lepoto? Vsak odgovor na to vprašanje našim dramam je dobrodošel, toda pravilna rešitev je vsakemu pri roki: posvetiti je treba največjo pozornost telesu. «Lysoforma», ki telo stalno osvežuje in ohrani čisto, ne sme manjkati v kopelnici moderne ženske. Kopenje, pranje, dnevanje intimna toaleta, lečenje ran in tudi diščenje stanovanja, vse to je danes brez «Lysoforma» nemogoče. Glavna vršina tega proizvoda napram drugim preparatom obstoja v tem, da je poleg popolnega deinficiranja neškodljiv.

Iz Ljubljane

* **Književnik Brislav Nušić** se pripelje danes ob 14. uri s svojo rodbino v Ljubljano ter ga uprava in članstvo Narodnega gledališča sprejme na ko'odvoru. Slavljenca, odličnega književnika in vezlaslužnega bivšega načelnika umetniškega oddelka ministristva prosvete v Beogradu, iskreno pozdravljamo v naši sredi.

* **Seja mest. šolskega sveta** se je po večer kopernem prestanku vršila prvič zopet sinoči. Vzhaj jasni odredbi viš. šol. sveta, da traja veljavnost mest. šol. sveta do srede februarja 1925, je bivaša večina obč. sveta lani izvolila nove člane v mest. šol. svet. Dasi je veliki župan in nato še prosvetni minister odločil, da je veljaven stari, a neveljavno novo izvoljeni mestni šol. svet, se bivaši župan, oziroma vladni komisar dr. Perčič hotel pokoriti ter ni sklical mest. šol. sveta sploh nič več. Sinoči se je torej sestali stari mest. šol. svet zopet ter je razpravljaj o stvarnih šolskih potrebščinah, centralnem šol. vrtu, igrišču, učiteljskih stanovanjih i. dr., kar je važnega za razvoj ljubljanskega meštanskega in osnovnega šolstva. Seje so se udeležili člani

polnoštevilno in so se izvršili vsi sklepi soglasno. Mestni gerent g. A. Likozar, v čigar referat spadajo šolstvo in socialne stvari, je obljubil, da se bo storilo vse, kar je mogoče, da se čim najbolj ustrezno zahtevam ljublj. šolstva, ki mora stati na čelu vsega slovenskega šolstva v vsakem pogledu.

* **Abonentje C v gledališču** so nas naprosili, da opozorimo upravo, naj bi se spored predstav izpremenil tako, da bi ne padale C predstave vselej na sobote. To žele tem bolj, ker so tudi žlani imeli večino predstav ob sobotah.

* **Napredno obrtniško društvo** v Ljubljani priredi v soboto 20. novembra zvečer v dvorani Kazine obrtniški družabni večer. Začetkom prihodnjega meseca priredi društvo širši obrtniški sestanek, na katerem se bo poročalo o političnem položaju z ozirom na obrtništvo. Meseca decembra pa priredi društvo obrtni tečaj, ki bo nudil praktični pouk v enostavnem knjigovodstvu, kalkulaciji, davčnih zadevah in obrtnem pravu. Na vse prireditve že danes opozarjamo vse obrtništvo, ki naj se jih udeleži v čim večjem številu.

* **Predavanja v «Pravniku».** Tudi letošnjo zimo priredi društvo «Pravnik» več predavanj. Pred Božičem so določena tri predavanja in sicer na dni 19. novembra, 10. decembra in 18. decembra. Dne 19. novembra bo predaval g. univ. prof. dr. Djordje Tasić: «Kad sud ima prava da ceni ustavnost zakona». Predavanja se bo vršila v dvorani št. 79, I. nad stropje deželnega sodišča in se prične točno ob pol 5. popoldne. Društveniki se vabijo k obilni udeležbi, prijatelji dobrodoli.

* **Nadomestne volitve za obrtno sodišče** v Ljubljani. Vsi imetniki trgovinskih in drugih obrtnih podjetij v okoliš ljubljanskega okrajnega sodišča so opozarjajo na razglaš oddelka ministristva za trgovino in industrijo v Ljubljani s dne 8. novembra glede razpisa nadomestnih volitev za obrtno sodišče v Ljubljani, glasom katerega morajo vsi na vedeni podjetniki vposlati predstojniku občine, v katere okoliš se nahaja obratovaleš podjetja, najkasneje do dne 29. novembra t. l. podatke, potrebne za sestavo volilnih imenikov (obrotni podjetniki v Ljubljani morajo vložiti tozadevne prijave pri mestnem magistratu in sicer v mestni posvetovalnici). Vsaka prijava mora vsebovati ime in priimek imetnika (namestnika, posvojdje, zakupnika obratovodje) obrata, natančno stajališče in vrsto obrata ter ime in priimek, starost (po letih) in poklic v obratu morebiti zaposlenih delavcev in delavk, ki so nad 20 let stari (stare) in bivajo nad leto dni v tuzemstvu. Pripominja se, da vajence in vajenk ni prijaviti, ker nimajo volilne pravice. Javne trgovske družbe, komanditne družbe, delniške družbe, pridobitne in gospodarske zadruge, družbe, zavodi in društva morajo obenem imenovati izmed oseb, poklicanih za njih zastopanje in za izvrševanje volilne pravice, osebo, ki zanje odda glasovnico. Glede te osebe je prijaviti nje ime in priimek, starost in poklic. — Razglas je nabit tudi na uradnih deskah v postev prihajajočih občin.

* **I. mestna ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** v Ljubljani sporoča, da je začela s prodajo srečk srednjolova v korist C. M. družbe. Cena srečk je 2 Din: v razprodaji so pa tudi v trafiki go. Sever v Še'enburgovi ulici. Zrebanje bo 15. decembra t. l. Rodoljubno občinstvo se uljudno vabi, da z ozirom na namen prireditve prav pridno kupuje srečke. Med glavnimi dobitki, ki bodo razporejeni občinstvu na vpogled prve dni decembra v izloženem oknu v Prešernovi ulici, se nahaja pohištvo za sobo, kolo, blago za obleko, ura itd.

Kino Ideal

predvaja še torek in sredo fantastičen »Vita« film

Prestolica tibetskega papeža

Erotična drama — fenomenalni naravni posnetki — Ellen Heisl — baletni kor. Igralci: Erika Glaszner, Vilma Banky in Oskar Beregi.

* **Sokolskemu društvu v Štepanji vas** je darovala gospa Ivanka Schrey v počaščenje spomina blagopokojnega so-proga g. Josipa Schreya 1000 Din.

* **Umrli v Ljubljani.** Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Andrej Stuppan, helni posestnik in bivši kavarnar, 82 let. — Alojzij Radič, nadučitelj v polk., 76 let. — S. Ana Udovič, bolniška sestra, 37 let. — Alojzij Reitz, urar in hišni posestnik, 58 let. — Boris Azman, rejec, 10 mesecev. — Ana Sliivar, kočarica, 37 let. — Peter Krvin, hlapec, 54 let.

* **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 4 tatvine, 1 poškodba tuje lastnine, 1 samomor, 2 prestopka pijanosti, 3 prestopki plesa brez dovoljenja, 2 prestopki policijske ure, 3 prestopki cestnega policijskega reda in 1 prestopki beračenja. Aretacija se je izvršila samo ena in sicer radi prestopka poskušeneževloma.

* **Ukradeno kolo.** V nedeljo opoldne je neznan tat odpeljal iz veže gostilne pri »Amerikancu« v Florjanski ulici, Jakob Remškarju 2250 Din vredno dvokolesno znamke »Erika«.

* **Vlomilčeva smola.** Cevlarski pomočnik Juro Hutinec, star 22 let, doma iz Stenjeve pri Zagrebu, je prišel v soboto v Ljubljano, toda ne iskat morja poštenega dela. V noči na nedeljo je bil zasaden od patrolujočega stražnika v trenutku, ko je skušal vlomiti v barakobranjeve Elizabete Friškovic, koncem Laternanovega drevoreda, nasproti pivovarne Union. Odstranil je že eno izmed ključavnic in se spravil nad drugo. V tistem hipu pa ga je zgrabil mož postave. Kakor se je naknadno ugotovilo, je poskušal svojo srečo četrte ure preje tudi na vratih par korakov stran stojiče trafike invalida Jakoba Debeljaka, ki je to noč slučajno spal v trafiki. Kakor hitro pa je tat začutil v notranosti šun, se je raje odstranil in šel na delo za stojnico Friškovičeve, koder ga je dohitela usoda.

* **Saje so se vzele.** V soboto okoli pol 19. ure so se vzele v dimniku kralja Petra vojašnice v starem objektu saje. Čuvaj na Gradu je ogenj opazil in opozvestil gasilno postajo. Gasilci so odšli takoj na kraj nesreče, vendar pa jim ni bilo potreba stopiti v akcijo, ker so medtem že udeležili ogenj vojakji sami.

* **Dan 1. decembra** proslavi Orjuna med drugim tudi z oficio no matinejo ob pol 11. uri v Filharmonični dvorani, pri kateri sodelujejo naši najboljši umetniki, člani kr. opere gospa Thierry Kavčnik, g. Betetov, Banovec in prof. konzervatorija g. A. Štajs. Pri klavirju spremlja g. Janko Ravnik, prof. konzer. v Ljubljani. Dolžnost vsega nar. občinstva, v prvi vrsti članstva je, da poseti slavnostno prireditev. Predprodajo vstopnic prevzame Glasbena Matica.

* **II. javno predavanje** ge. dr. Šimečeve »O nalezljivih boleznih in njih povzročiteljih« se vrši danes v torek ob 8. uri zvečer na šentjakovski šoli. Vstop prost in vsakomur dovoljen.

* **Telovadba za dame.** Znanstveni in estetski razlogi so rodili med damami željo, da otvori »Atena« poseben tečaj za damsko telovadbo tudi letošnjo sezono. Želji je društvo ugodilo ter sprejemale naslednje priglasbe ob ponedeljkih in četrtrkih od pol 6. do pol 7. ure v licejski telovadnici, Bleiweisova cesta.

* **Mestna Orjuna Ljubljana** pozivlja svoje članstvo na sestanek, ki se vrši danes v torek 18. t. m. ob 20. uri v Ekonomski Orjuni. Dnevni red: Politična situacija in pomen naše Ekonomske Orjune.

?
Helena
?

Iz Celja

* **Volitve v Narodno skupščino.** Tozadevno razglasa mestni magistrat celjski med drugim sledeče: Stalni volilni imeniki volilcev za Narodno skupščino za mesto Celje so razgrnjeni pri mestnem magistratu v sobi št. 2 vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne ter vsakomur na vpogled. Vsakdo ima pravico, da v navedenih urah volilni imenik pregleda, prepiše, natisne ter da zahteva bodisi zase, bodisi za drugega, naj se popravi v njem, kar misli da je treba popraviti. Popravek volilnega imenika se more pri mestnem magistratu zahtevati neposredno ustno ali pisмено ter se morejo vsaki zahtevi popravka priložiti potrebna dokazila. Ker se smejo po določilih čl. 12 zakona o volilnih imenikih z dne 30. 6. 1922. »Uradni list« št. 1 pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 24. 6. 1922. št. zakona 183 zahtevati popravki volilnega imenika še 15 dni po razglasitvi

imenika in je bil ukaz o volitvah v Narodno skupščino objavljen v Službenih Novinah 10. nov. t. l., poteče 15 rok za reklamacije 25. nov. 1924. Reklamacije je torej vlagati do vstetega 25. nov. t. l. Pri volitvah v Narodno skupščino dne 8. februarja 1925. smejo glasovati samo one osebe, ki so vpisane v volilne imenike.

* **Nočno lekarniško službo** v Celju ima ta teden lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

* **Izredni občni zbor Orjune** v Celju se je vršil v četrtek 13. t. m. v mali dvorani Narodnega doma ob dobri udeležbi. Izvoljen je bil novi odbor.

* **Smrtina kosa.** Kakor smo že poročali, je pri požaru v pirotehnični tvornici »Pyrota« v Zavodni ulici pri Celju dne 12. t. m. odnesla težke opekline po celnem telesu tam zaposlena 20letna Marija Golob, hčerka magistratnega uradnika g. Goloba. Oddana je bila v celjsko javno bolnico, kjer pa je v ponedeljek dne 17. t. m. podleгла smrtnonevarnim ranam. N. v. m. p.!

* **Nesreča.** V ponedeljek dne 17. t. m. je ponesrečilo par konjev mestne občine celjske, ko so vozili drva izpod Počovnice. Po klancu navzdol je odpovedala zavora in oba konja sta se prevrgla v dva metra globoko grabo. Eden je ostal k sreči nepoškodovan, dočim so morali odati drugega konjskemu mesarju.

Iz Maribora

* **Reklamacijski rok** v Mariboru je podaljšan do vključno 23. t. m. Somisljane nikoli opozarjamo, da se resno pobrigajo, če so v volilnih imenikih. Nikde naj se ne zanaša, če tudi je v zadnjih občinskih volitvah volil, ker se je zgodilo n. pr. da pri zadnjih občinskih volitvah niti dr. Rosina ni bil vpisan.

* **Operetna noviteta «Apolonov hram»** se uprizaro te dni. Ta opereta priznane domačega skladatelja g. Parme ima vse prednosti svoje lahkokrile muze: jako vesel in zabaven libretto ter nadvse priključljivo in ljubko godbo. Režiser g. Zeleznik in koreograf g. Harastović se trudita kar najbolj, da izpadeta za zares srčkana in vesela opereta čim boljše in uspešnejše, uprava s svoje strani pa bo storila vse, da bo tudi zunanja oprema najpriladnejša. Kakor vse kaže, se nam torej obeta v najkrajšem času pravi operetni »slager«.

* **Ubožno kuhinjo** za žoljarje otvori mariborska občina zopet z 29. t. m. — Okrog 300 ljudsko šolskih ubogih in brezposelnih staršev no dobivalo čez zimo opoldne toplo hrano.

* **Bi bilo dobro posnemati.** Mariborški socialisti so izrekli bolkot nad gostilno »Pri lokomotivi«, ker je baje odpovedala njihov list »Volkstimm«. Koliko gostilo in brivne ter drugih javnih lokalov pa obiskujejo naši zavezni somišljeniki, mnogi jih celo popolnoma vzdržujejo, četudi nimajo nobenega naprednega lista.

* **Prvi sneg** je zapadel v noči od nedelje na ponedeljek, med tem ko je bilo v nedeljo tako mrzlo, da je celo ribnik v parku zamrznil. Vseled tega je odpadel tudi napovedani promenačni koncert vojaške godbe v parku.

* **Orjuna Maribor.** Davae v torek 18. t. m. ob 20. (8.) uri sestanek veseličnega odseka v magistratu Narodnega doma. — Predsednik.

* **Iz zapora** v zapor. Včeraj je zapustil mariborsko moško kaznilnico po 18. mesečnem »zasedanju« neki Vinko Kavran. Ko ga je peljal paznik preko mostu, se je Kavranu zopet vzbudila rabijetna žila ter je prišel stražnika kar na mestu klovutati. Na pomoč je moral priti drug stražnik, da so spravili Kavrana na policijo, pa še tu je moral stopiti v funkcijo na mastni pendrek, predno so umirili divjaka ter ga poslali v jetnišnico.

Iz Primorja

* **Smrtina kosa** v Bazovici pri Trstu. V Bazovici pri Trstu je zadela kap gozdarja Franca Pirea. Pokojnik je bil rodom iz Kranjske gore, pa se je v Primorja tekom svojega dolgoletnega službovanja popolnoma udomačil. Bil je znanjšev in zavezen Slovenec. Njegovo strokovno znanje je bilo ogromno. Posebno dober glas je užival kot botanik. V Bazovici je gojil veliko drevesnic. Pire zapuščina vdova in sedem nepreskrbljenih otrok.

* **Požrtvovalni vaščani.** V majni istrski vasič Mačkovje bivajo pravi slovenski rodoljubi. Vaščani so pretekli torek pripeljali v slovensko šolo k Sv. Jakobu obložen voz krompirja, fižola, repe, koruze in zelja, ki naj služi za obede otrokom brezposelnih in ubožnih staršev.

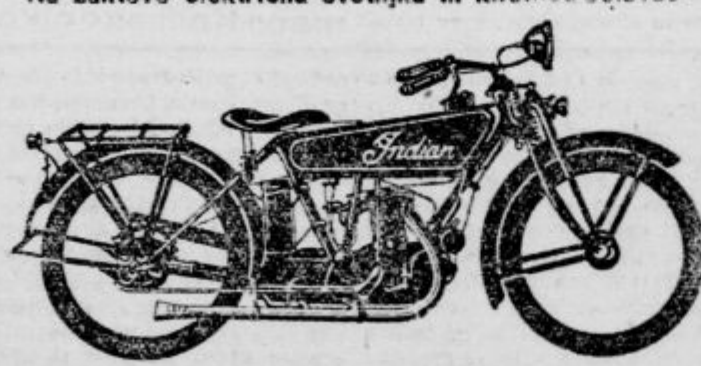
* **Novo odpuščanje sednikov.** Uradniki v Juljski Kranji so zopet silno presenečeni. Izšel je namreč kraljev ukaz, ki zoper podaljšuje rok za revizijo namestitev sednikov in sodnih uradnikov. Ta revizija se jo že izvršila in je bil dotični rok že trikrat poprij podaljšan. Zopetno podaljšanje zakonitega roka pa je napravilo sedaj najslabši utis. Razburjenje uradništva je svedela tem bolj upravičeno, ker se je neki višji lastniški funkcionar izjavil, da bo ta revizija eminentno politična.

* **Pevstvo** in glasbeno društvo v Gorici je imelo dne 3. oktobra svoj letošnji redni občni zbor, ki je pokazal dejanske stanje te naše hvalavredne organizacije na goriskih tleh. Finančne težkobe lanskega leta je društvo dobro premagalo in upa, da mu bo sreča v tem pogledu mila tudi letos. Za novega društvenega predsednika je bil zopet izvoljen dr. Karel Podgornik za odbornike pa Rudolf Bratuš, dr. Karel Birs, Ljudmila Erzenova, Ivan Krapč, Jos. Lavpušek, Lukačič in Frane Vidmar.

Enocilindrski „INDIAN-PRINC“ prispel!

3 HP 350 cm³

Na zahtevo električna svetiljka in kilometroštevce

Brzina nad 80 km na uro. Uporaba benzina 2 l. na 100 km.

Cena samo 16.000 Din na podlagi današnjih kurzov in tarif.

Vabimo na ogled!

American Motors Ltd.

LJUBLJANA

Dunajska cesta števil. 9-12

Telefon št. 477

Brzojavke: FORDAVTO

Iz življenja in sveta

Sejem na Montmartren

Pariz, 15. novembra. Veliki novembarski sejem! La fête foraine de Montmartre... Zastojkarska zabava za nepetične prebivalce učenega Latinskega okraja, ki preseda božje urice v sorbonski knjižnici, pri predavanjih ali v laboratorijih, in si privoščijo opoldansko siesto (po kosilu s 3.50 fres) na ozkih stolih v lepem Luksenburškem vrtu...

Od konca do kraja bulvarja de Clichy so sredi kockastega tlaka postavili podjetni prekupevalci in komedijanti nebroj kolob in šotorov, ki sta jim spomladi in poleti božajoče solnce južne Francije ali pa trpki bretonski veter razbarvala pisane plachte in omajala vegaste strehe. Skoro ves bulvar so zaseli. Komaj, da na levi in desni prostora za avtomobile, omnibuse in vozove, pa za pešce, seveda, ki pa v Parizu, v dirindaju in gnetji kočij, in takolev, ter še tramvajev povrh, nimajo mnogo besede. Na križiščih velikih bulvarjev moras včasih čakati kar več minut, da stražnik z energično gesto in rdečo lučko za trenutek ustavi gosti promet in takisto milostno omogoči pohlevnim pešcem, da se urno kmuznejo na drugo plat široke ceste.

Toda zdaj še o montmarterskem sejmu. Ko sem šel zadnjič podnevi mimo, je vse spalo. Tu in tam le kosmat kramar dolgočasno pogledal iz za zavora in se nakremžil. Nekje so v popotni menzariji rjaveli levi in opice so evile. Na znanščeni gugalnici se je pogajal pariški postopač in si žvižgal moderno plesno melodijo...

Amak zvečer, ko se zgostijo megie nad Parizom... Tedaj zagori na sejmskem prostoru na tisoče lučk, presvetlih, vabečih. Takoj se razvrne med šator in nad strehami na tisoče barv, pisanih in kričečih... In od vsenavsoj planih vrših in topot, oglasje se hrupavi bas komedijantov in nosilnoči soorani branjev. Gnetja, gnetja... Parižani in tujci, študenti in delavci, parčki, demimondke, pocestnice... A nad vsemi ista luč, krog vseh isto grgrajoče kričanje...

Preg kolibami se kar tare ljudi. Počasi stopam v množico mimo štantov in šotorov in ozanim. Komedije in ljudje... In poslušam... Besede, dialekt, ki se mota iz kričanja. Tu stoji premočno razsvetljena koliba: strelišče. Če zadeneš v črno, dobiš pohlevno stekleničico predmestnega parfuma. Takoj zraven je menzarija: našemljen stavec kriči nad publiko, da naj ne pozabi ogledati si «pravih» levov in «živih» kač. Ustavim se pred loterijo. Velika plošča s številkami se vrti in troji srečo. Stavim en frank. Če se plošča ustavi na pravem mestu, ti dohela loterijska gospodarica prijazno izroči košček mila, glavnik, škafliček pudra ali na kakšno izračilo, ki se ti snotoma potre. Gugalnic in vrtiljakov kar mrgoli. Vrtiš se lahko na konjih, slonih, levih, ribah, čolnih, kravah, teletih in na prečudnih nestvorih, ki jim ne vem imena. Oh kraji sejmšišča prodajajo zvozniki hranilce vse močnejše toaletne predmete in luksuzne artikule iz oblačilne stroke. Hala, svilene ženske nogavice no 7 frankov, prvostarna roba, ovratniki no 1 frank, se nikdar ne omejeje! Le v kup, vse napoli zasteni! Pa svet komedije (čudovito dete z dvema glavama in prekrasna vila brez rok in nog), strelišča, zagonec kolibe, ki se nanašajo na mnogo obetajomih naslovom «Za smeh, samo za moške», panoptika, labirinti in tako dalje...

V neki postaranski kolibi čenj star možakar in prodaja razne nitje, tulj vrhce. Nista navadna vrhce... Da jim ni dolgočas jim žvižga na petičarsko piščalko.

Za ljudi, ki svobodno lahko raztresajo bankovce, zmanjkove, ima Montmartre, ta zabavni okraj pariškega mo-

sta, nekakšen francoski Jokohama, nešteto kabaretov, barov in podobnih zabavišč, od katerih so nekatera znana tudi izven Francije. Tako sloviti «Moulin Rouge» — Rdeči mlin, ki opozarja šetalce z nebroj rdečimi lučkami in rdečim mlinom na veter, ki se vrti in vabi... Potem znani «Chat noir» — «Pri črnem mačku», kabaret «Pri dveh oslihi», «Pri štirih umetnostih», zabavišče «Ničevost» (črno poslopje, črna vrata, zunaj vse temno), plešišče, «Pri črniku» in tako dalje...

Na eni strani bulvarja te zapeljuje kabaret «Pri mrtvi podgani», na drugi strani, ravno nasproti, te vabi s kričečo reklamo ponočni lokal «Pri podgani, ki še živi»...

Halo, le notri, le notri, kdor ima denar in voljo, obojeja doberno mero.

P. K.—n.

Berta Mrazek, ženski Rasputin

V Belgiji so aretirali neko žensko, ki je zdravila ljudi, jim proročala in misijonarila po deželi. Ime ji je Berta Mrazek. Njena aretacija je vzbudila v okolici Liègea, kjer jo je poznal vsak otrok, mnogo pozornosti. Berta Mrazek je imela svoje bivališče v Forestu, in tu se je zdržala velika množica vernikov, ki jim je svetnico v zameno za bogata darila nudila prizore ekstaze in jim karala svoje rane. Ta dvajsetega stoletja nevrološka komedija se je vlekla že več let in vanjo se je zapletlo celo več oseb visokega belgijskega klerna.

Te dni pa so nečednem poslu vendar prišli na sled in policija je npr. vrnila konec fantazijam Berte Mrazek.

Belgijski listi pišejo obširno o tej najnovejši aferi in priobčijo tudi zgozovino njene funkcije. Tako zlati vemo, da je bil oče Berte Mrazek čehmat pa Belzika, da je Berta doživela mnogo avantur in da se je med vojno pomnila belgijski armadi v službo pod moškimi imenom Georges Marasco. Pozneje se je mudila tudi nekaj časa v Parizu, kjer je hotela s svojo prepričujočo besedo izreči v poboljšati grešniški pariški zabavišč.

V zvezi s tem poroča Simon Arhelot v pariškem «Figaru», kako se je seznanil s tem modernim Kristusom v ženskem krilu.

Bilo je pred letom, ko sem izvedel, da hodi vsako noč na Montmarterskih plesih in barih neki fantič oborožen z navadno nalico. Če je kje izbruhnil prepir, je bil on takoj zraven in z eno samo kretnjo pomiril prepirilce. Najhujišji vročkrvenci so ob njegovem dotiku postali krotki kot igne. In bulvarske gročnice so udarile v plač, čim so začule njegov glas. Bar, ki so bili na nalahnem glas, so se pretvorili v svetiljke, ko jih je posetil nenavaden mladenič.

Sklenil sem, da obiščem tega modernega žendotvorca. Dolgo časa so bile moje poizvedbe brezuspešne. Izvedel pa sem vendar, da stanuje v nekem rodbinskem penzionatu v ulici dela Tour. Nekega popoldneva sem se nadal tja in sem vzel s seboj prijatelja. Zahteval sem ravnateljico penzionata, se ji predstavil (seveda nisem priznal, da sem novinar) in se prošil, naj me pusti k mlademu žendotvorcu. Njega glava, sem si delal, je došel do mene.

Ravnateljica je bila takoj vsa navdušena in je začela govoriti o žendotvorci, ki jih je storil mladenič. Dejala je, da je nanj bolj ponosna, kakor če bi imela v svojem stanovanju samega hoga. Ohlumlja nama je, da bova takoj videla žendotvorca Marasca, samo morava potrpeti dober pol ure. Bil je namreč petek, in določa gospodinja nama je razlagala, da žendotvorci mladeniči ne prihajajo običajno na križ kakor vsak teden. To traja 24 ur in v petek ob treh

popoldne se zopet povrne v svoje prejšnje stanje. Seveda, je dejala, je zelo slab, vsi udje mu še krvave in tudi rana na prsih je še odprta.

Odšla sva in se povrnila šele ob pol štirih. Pričakovala naju je elegantna dama, ki naju je peljala v sobo žendotvorca.

Ta je ležal na beli železni postelji, obločen v ohlapno belo srajco, glava mu je počivala na visokem vzglavju. Ko sva po prstih vstopila v sobo, se je telo na postelji vzpelo in oster, nekoliko nosljajoč glas nama je odzdravil. Pogledal sem tja in videl majhno plavalaslo glavo z globokimi brazdami in bolestinim izrazom v obrazu, ki je bil bolj blede kakor perilo. Dve majhni dolgi roki sta počivali na blazinah. Sedla sva.

Hotel sem ga izpraševati, toda Georges Marasco me je prekinil in ni prenehal govoriti ves čas najinega obiska. Njegove besede so bile monotone in sumpatja prekinjene s stihmi njegove lastne izjave ali pa z vzdihom k svetemu Mihaelu.

Nočemo naštevati vsake, kar je «žendotvorca» razlagal svojima posetnikoma, nočemo omenjati nočnih avantur, o katerih je razpravjal na dolgo in široko. Naše čitatelje cenimo namreč preveč, da bi jih gnajali s popisom odvratnih perversnosti in gnusnega sadizma. «Le pribijanje na križ» hočemo še omeniti kakor ga je razložil Marasco sam. Vsak četrtek ob treh popoldne ga zgrabi — po njegovih besedah — katalipsija, telo postane trdo, na rokah in nogah se pojavijo krvave rane ravnatoka na prsih in to traja združeno z mukami 24 ur. Svojima posetnikoma je dejal, da sta prišla pri ure prekasno, sicer bi lahko bila priča strašnem prizoru. (Običajen izgovor «žendotvorca».) Na dlaneh njegovih rok sta bili sicer res vidni nekaki vtirini, o kolih naravi bi se dalo govoriti. Rana na prsih pa je eksistirala samo na fotografiji.

Danes je Georges Marasco, ali s svojim pravim imenom in spolom Berta Mrazek, v zaporu, kamor spada že od vsega početka, v kolikor ne doženejo zdravniški izvedenci, da je njeno mesto v blaznici. Nikakor pa ne smejo biti taki ljudje na svobodi, ker škodujejo svojim bližnjim bolj kakor najhujši zločinci.

Nov vesmir je odkril Harvard-observatorij v Ameriki. Ta vesmir je najoddaljenejši objekt, kar jih je videlo človeško oko. Na fotografijah se vidi kot blede, jedva vidna pega. Ta vesmir je nekoliko manjši od tistega, v katerem se nahajamo mi zemljani s solncem, planeti in stalnicami vrst. Svetloba, ki preleti v 1 sekundi 300 tisoč km, potrebuje da pride od tega vesmirja do nas, okoli 1 milijon let. Ta razdalja je tako neizmerna, da nimamo zanjo izraza. Najoddaljenejša zvezda in zvezdna meglica, ki so jih doslej opazovali, so oddaljene «le» 250.000 svetlobnih let ali okroglo tri trilionov kilometrov. Novi vesmir je oddaljen okrog 10 trilionov kilometrov. Onažoval ga je že pred nekaj leti umrl dr. Barnard, toda fotografije posnetke so mogli napraviti šele v poslednjem času s pomočjo 100-celneke teleskopa na Mount Wilsonu, največjem daljnogledu na svetu. In šele iz fotografij so spoznali, da tvori ta nova zvezdna meglica svoj lasten univerzum. Kot zanimivost naj navedemo, da meri premer našega vesmirja okrog 350

Din I — na vsak korak

prihranite, zato ne tožite, da vam je predalec in kupite vse običajne predmete in potrebščine pri

DRAGO SCHWAB, Ljubljana

Zelo sem se vznemiril, ko sem zapazil, da plapola na njej francoska zastava in da ima ob strani v zlatih črkah napisano ime: «Sveta Marija». Dva galeba sta sedela na sprednjem jamboru. Vsa jadra so bila pravilno povezana in valove je zibalo ladjo... Zaman smo klicali... Lahko si predstavljate, kakšen utis je napravila na nas ta skrivnostna, na videz zapuščena ladja...

Prisli smo ob njej iz zlezli na krov. Popoln mir je vladal na njem. Nič se ni ganilo. Nas je bilo kar groza... Ali so bili «Sveto Marijo» zapustili?... Toda zakaj? Kdaj? Kako?... Saj so vsi rešili čolni še viseli nad krovom... V čuvajnici je ura še vedno tiktakala, dokaz, da je pred osminštridesetimi urami bil še kdo na ladji.

Prvič v svojem življenju sem bil čudno zmeden, kot da bi smrtne sence plahutale okoli mene... In glejte, ko smo stopili v kapetanovo kabino, smo našli na tleh pred posteljo moško truplo (kapetana samega), ki je imelo na japonski način prerezan trebuh... Možak je še tiščal v roki eno onih zakriviljenih bodal s slonokoščnim ročajem, ki baš prihajajo iz dežele mikadoja in harakirija.

Pogledali smo v ladjin dnevnik, ki je ležal odprti na mizi. Vpisano so

tisoč svetlobnih let. Najoddaljenejša točka neskončnosti, ki jo je videlo človeško oko, je torej skoraj škrat dalje. Bogastvo narodov.

× Najlepša krizantema. Na londonski razstavi krizantem budi največjo pozornost velikanska krizantema indijsko rdeče barve z zlatim robom na cvetnih listih. Vrtnar je izjavil, da je vzgajal tri leta to krasoto.

× Milijon ljudi posluša radio, seveda v Angliji. Tam si je pridobilo dovo-

Občni zbor Glasbene Matice v Celju

Celje, 16. novembra.

Prvič, odkar obstoja od pravnata naprej to važno in izredno delavno kulturno društvo v Celju, je bil obisk občnega zbora tak, da more vsaj deloma zadovoljiti in nuditi zadoščenje tistim kulturnim delavcem, ki za društveni razvoj in naš naraščaj žrtvujejo marsikatero dragoceno urico.

Predsednik društva gosp. ravnatelj Mirko Grušen je ob otvoritvi občnega zbora primerno podčrtal to razveseljivo dejstvo ter prav posebno iskreno pozdravil med drugimi navzočega župana dr. Hrašova kot predstavitelja mestne občine celjske, ki kaže z vsestransko podporo vsestransko razumevanje za Glasbeno Matico. V zgodovini celjske Glasbene Matice ugotavlja dva fazi: ustanovitve jo je narodno navdušenje ob zibelki naše ujedinjene domovine, razvoj pa je bil sprva počasen in pod vplivom raznih težkoč, dokler ni nastopil temeljit in razveseljivo preokret s prihodom gosp. ravnatelja Sencina na ta zavod. Javni nastop gojencev ob koncu šolskega leta 1923-24, od javnosti žel še premalo upoštevan, je pokazal naravnost krasne uspehe, ki so imeli za posledico, da šteje zavod letos že 186 učencev. Glasbena Matica pa mora vršiti svoje kulturno delo z lastnimi sredstvi, ker ji država vkljub opetovanim prošnjam v pretečenem šolskem letu ni naklonila nobene podpore.

Zanimivo je poročilo društvene tajnice nadučiteljice gđ. Ivanke Zupančičeve. Šolsko leto se je pričelo s 1. septembrom 1923 ter končilo 28. junija 1924. Začetkom šolskega leta se je vpisalo 95 učencev in učenek. Število pa je med letom naraščalo ter doseglo konec leta 193 gojencev. Na zavodu so poučevali prvostopne moči in sicer: gosp. ravnatelj B. Sencin vijolino, ga. Sencinova in ga. Božič-Novakova klavir ter gosp. strokovni učitelj Ostere teorijo. Poleg imenovanih predmetov se je gojila tudi komorna in orkestralna godba. Za pouk v raznih predmetih se je plačevalo na nižji stopnji mesečno 40 Din, na srednji 50 Din in višji 60 Din. Lekcije so trajale 20—30 minut po dvakrat tedensko. Vpisnina se je odmerila na 10 Din, članarina na 24 Din. Glasbena Matica, oziroma njena koncertna posredovalnica je omogočila, da so tudi v Celju nastopili priznani glasbeniki. Vrsto koncertov je otvoril g. ravnatelj Sencin s svojim koncertom 9. oktobra 1923.

Dne 9. oktobra 1923 se je vršil koncert komornega kvarteta «Zika», dne 3. novembra koncert pianista Antona Trosta, 12. novembra koncert čeliste Juro Tkaliča in pianista Cirila Ljara, 18. novembra cerkveni koncert s lastnim kvartetom in s sodelovanjem g. Premra in g. Wagnerjeve v kapucinski cerkvi in dne 8. februarja 1924 koncert baritonista dr. Aleksandra Rigo. Tudi Glasbena Matica iz Maribora je nameravala prirediti svoj koncert, do katerega pa ni prišlo, ker prireditelj izven Narodnega doma ni bil mogla.

Glasbena Matica je prirejala tudi mladinske koncerte, ki naj poleg smolnega pouka na zavodu nudijo mladini solidno umetniško izobrazbo. Prvi mladinski koncert se je vršil 17. februarja s sporedom «Vijolinska sonata», drugi 8. marca s sporedom «Komorni kvartet in klavirski kvintet» in tretji 8. aprila s sporedom «Rondo, klavirska sonata in sulta». Dostop k tem koncertom je imela šolska mladina ter učne osebe po nizki vstopnini 3 Din. Ravnateljstvo pa je za

Harry Piel ? Maharadža iz ? Baradžistana ?

Kino Ljubljanski dvor

Ijenje za aparate, s katerimi poslušajo programe, razpošiljane po brezžičnem brzojavu, okoli 997.000 ljudi.

vsak mladinski koncert podelilo za resnejše učence tudi nekaj vstopnic nastoj. Glasbena Matica, oziroma njena koncertna posredovalnica je tudi sestavila orkester za uprizoritev operet «Mamselle Nitouche» in «Pri treh mladenkah». Koncem šolskega leta pa je Glasbena Matica pokazala tudi starišem svojih gojencev in širši javnosti sploh sad svojega smotnega dela in truda s prireditvijo dveh javnih produkcij, ki sta se vršili v mestnem gledališču 11. in 12. junija. Za enkrat pa šal te produkcije niso našle v občinstvu pravega razumevanja ter uvaževanja.

Iz blaginjskega poročila gosp. dr. Savojca je posneti, da je imela Glasbena Matica v pretečenem poslovnem letu dohodkov 64.441 Din in izdatkov 63.004 dinarjev, torej prebitka 1337 Din, ki pa je izkazan samo v tekočem računu, ker ima društvo sicer še večje stare dolgovre pri raznih denarnih zavodih in mora plačevati samo na obrestih letno 2500 dinarjev. Med izdatki je treba omeniti sledeče: Za učiteljsvo letno 34.970 Din in za honorar za nadure 17.782 Din. Med dohodki je znašala šolnina in vpisnina 43.000 Din članarina 1900 Din ter prispevki bank in posameznikov 9180 Din. Mestna občina daje poleg manjšega denarnega prispevka brezplačno prostore, kurjavo in razsvetljavo. Proračun za novo poslovno leto 1924-25 izkazuje velik deficit, ki se bo mogel vsaj deloma kriti iz izredno poštvrtovalnosti denarnih sredstev, celjske mestne občine, posameznikov ter z izdatno državno podporo. V okviru Glasbene Matice se je ustanovila tudi posredovalnica za koncertne prireditve, ki je izročila doslej Glasbeni Matici lepo vsoto nad 5000 Din.

Vodja Glasbene šole gosp. ravnatelj Sencin poroča, da se je vpisalo v tekočem šolskem letu doslej že 186 učencev, temed katerih jih obiskuje 77 gosli, 86 klavir, 1 violo, 1 kontrabas in 14 solopetja. Za teorijo je prijavljenih 80, za mladinsko petje 82 in za orkester 32 gojencev. Na zavodu poučujejo letos sledeči učitelji, odnosno učiteljice: klavir ga. Sencinova in ga. Božič-Novakova, vijolino gosp. Sencin in gosp. Franco, solopetja gđ. Verbičeva, teorijo gosp. Pregelj in kontrabas gosp. Petrak. Koncertno delovanje Glasbene Matice se je moralo valed raznih ovir, ki so prihajale iz javnosti in vsled nezadovoljivega obiska prireditelj ustaviti.

Društveni gospodar gosp. strokovni učitelj Fink poroča, da ima društvo v inventarju že lepo premoženje. Vselej naraslega števila učencev bo pa treba še marsikaj nabaviti, kar bo zopet obremenilo društveno blaginjo.

Občni zbor je vzel poročila posameznih funkcionarjev z zadovoljstvom in s iskreno zahvalo na znanje; zlasti se je pohvalno omenilo iniciativno in strokovno delovanje g. ravnatelja Sencina.

Pri volitvah je bil izvoljen po večini stari odbor. Predsednik je gosp. ravnatelj Grušen, podpredsednik gosp. ravnatelj Jeršinovič, tajnica gđ. Zupančičeva, blaginjski gosp. dr. Savojca, gospodar gosp. strokovni učitelj Fink in odborniki gg. ravnatelj Serajnik, Pfeifer in Alibis Medveček. Pregledovalca računov sta gg. ravnatelj Maribek in zadržni revizor Smodiš.

Po kratki debati pri služajnostih je zaključil predsednik občni zbor z željo, da bi se moglo tekoče šolsko leto zaključiti s istim moralnim in gmetnim uspehom, ki ga je doseglo društvo v letu 1923-24.

Nonee Casanova:

„Sveta Marija“

Nočem zmanjšati ugleda doktorja Sulziškega, če vam povem, da je morda edini zdravnik za duševne bolezni, čegar dela na nas lajke ne napravljajo utisa, da so samo prepud nad temo... Eleganten gospod je, rojen za družbo, silno inteligenten, a vkljub svoji slavi skromen in prijazen.

Vendar se le nerad pogovarja o svojih bolnikih in njih zdravljenju. Ljubša snov so mu zadnja komedija ali smernice novega slikarstva.

Enkrat sem ga pa le čul govoriti o njegovih poklicnih zavehah. Bilo je to pri gizdavi grofici V. Ta je pripovedovala ne vem več kateri dogodek iz sovjetske Rusije, ki ga je bila zjutraj čitala v nekem listu. Naenkrat se je obrnila do Sulziškega:

— Strašna usoda teh revežev bi vas bila gotovo zanimala, gospod doktor. Večina jih je skupno zblaznela v ruskih ječah... Človek bi skoraj verjel, če čita o teh grozotah, da je blaznost ravno tako nalezljiva bolezen kot mikrobna bolezen.

Glas Sulziškega se je poglobil in počasi je spregovoril:

— Blaznost je lahko nalezljiva in

okolščin in gotovih zmed, ki vam jih pa ne bom razlagal.

— Raje vam povem kratko povest, ki je strogo resnična, ker sem jo sam doživel, in ki vam dokaže nalezljivost blaznosti bolje kot moja znanstvena izjava.

— Bilo je proti koncu julija 1912, je nadaljeval Sulziški. Nahajal sem se na počitnicah na Norveškem, v gorovju Kjolen. Neki dan sem šel dol v pristanišče Bodo in zvedel, da so mornarji zapazili na širokem morju na zapadu od Vest-Fjorda, jadranico s tremi jambori, ki je bila na videz prepuščena sama sebi. Poklicali so jo in ji ponudili pomoč, a niso dobili nobenega odgovora.

— Spočiti duh si na počitnicah bolj zaželi zunanjih utisov, katerih ne dohiva za časa dela v laboratoriju... In tako je vzbudila ta skrivnostna ladja moje zanimanje v veliki meri. Eden mojih prijateljev, princ de Consta-Vérone, ki je križaril ob skandinavski obali in ki se je ustavil za nekaj tednov v zalivu Bodo, mi je posodil svojo jahto. Mornarski komisar, kateremu me je bil predstavil francoski konzul v Ostersundu, ki sem ga poznal in srečal v Bodu, mi je dovolil, da spremljam oficirja in par mož, kateri naj bi razjasnili položaj čudne jadranice... Kmalu smo bili poleg nje.

Zelo sem se vznemiril, ko sem zapazil, da plapola na njej francoska zastava in da ima ob strani v zlatih črkah napisano ime: «Sveta Marija». Dva galeba sta sedela na sprednjem jamboru. Vsa jadra so bila pravilno povezana in valove je zibalo ladjo... Zaman smo klicali... Lahko si predstavljate, kakšen utis je napravila na nas ta skrivnostna, na videz zapuščena ladja...

Prisli smo ob njej iz zlezli na krov. Popoln mir je vladal na njem. Nič se ni ganilo. Nas je bilo kar groza... Ali so bili «Sveto Marijo» zapustili?... Toda zakaj? Kdaj? Kako?... Saj so vsi rešili čolni še viseli nad krovom... V čuvajnici je ura še vedno tiktakala, dokaz, da je pred osminštridesetimi urami bil še kdo na ladji.

Prvič v svojem življenju sem bil čudno zmeden, kot da bi smrtne sence plahutale okoli mene... In glejte, ko smo stopili v kapetanovo kabino, smo našli na tleh pred posteljo moško truplo (kapetana samega), ki je imelo na japonski način prerezan trebuh... Možak je še tiščal v roki eno onih zakriviljenih bodal s slonokoščnim ročajem, ki baš prihajajo iz dežele mikadoja in harakirija.

Pogledali smo v ladjin dnevnik, ki je ležal odprti na mizi. Vpisano so

bila opazovanja predčerašnjega dne, toda nič, kar nam bi moglo razjasniti ta izredni dogodek. In vendar smo se nahajali pred očividnim dejstvom: pred tem samomorom. Ta nam pa tudi ni razlagal odsotnosti moštva. Razen tega ni bilo z ladje ničesar odnešenega: niti denarja, niti perila... Moje misli so se začele mešati...

— Na povelje komisarja so odvedli jadranico v Bodo, kjer naj bi ostala začasno. Medtem so hoteli obvestiti njeno domačo luko.

— Ne vem, zakaj sem se vrnil raje po drugi poti, okoli otočja Wago...

— Kmalu nas je iznenadilo petje, ali bolje rečeno tuljenje, ki je prihajalo z zapuščenega otoka na južnem koncu.

— Ker me je stvar zanimala, smo pristali. Na naše klicanje se je prikazalo kakih dvajset mornarjev, vsi razčepani in gladni; takoj pa so zbežali pred nami. Nekateri med njimi so po napevu Malborough prepevali:

«Kapetan je mrtel, Ne more več jadrati»

Drugi so tulili: «Poglej gai Zasadi je nož! Naprej! Proči»

— Takoj sem spoznal, da je to moštvo «Sveto Marije» in da so vsi zblazneli. Privabili smo jih slednjič

le na ta način, da smo jim ponujali živeža, ki smo ga šli iskati v kuhinjo jahte. Nesrečni so dobesedno umirali gladi. In še tedaj je tu pa tam ušel njih ustom, ki so krčevito požirala kruh in meso, vzklík, ki je razodeval njihovo grozo, in od straha razširjene oči so blazno strmele v nas.

— Takoj sem si razložil dramo. Brezdvomno je bil to eden najzanimivejših slučajev nalezljive blaznosti, ki sem jih imel v svoji praksi. Prvi med njimi, ki je bil zapazil strašni kapetanov samomor, je bil silno pretresen, kajti njegovo duševno razpoloženje ni bilo kos takemu udarcu. Tekel je povedati no, vico svojim tovarišem in ta dihi groze je obsentil njih živce, ki so bili uničeni od dolgega, težavnega potovanja in boleznih in smrti krmara (kot sem zvedel pozneje)...

— Ko so plovili mimo tega otočja, jih je čul samoochrabme, ki ni kakor ni ugasil pri blaznikih, kot se to navadno meni, spravljal do tega, da so skočili v morje in splavali na suho, tja, kjer smo jih našli.

— To je bil utrinek pameti v njih blaznosti in to ni nič čudnega, če pomislimo na utrinke blaznosti, ki jih imamo mi v svoji pameti...

(Prevel P. V. B.)

Velikanstvu tako zameriti? Joj, kakšna nesreča!"

Stari dvorjan dvigne roke k nebu v znak največje bolesti in užaljenosti, kakor da hoče apelirati na Najvišje Bitje. Mladi gospodje pa se spogledujejo s Saint Lucem in nazadnje prasnejo v prešeren smeh, ki je starega vojvoda še bolj vznemiril. Vedel je, da je na dvoru še mnogo bolj kot drugod... škodoželje največje veselje.

Naenkrat pa se ta čas oglase pri vratih plemiči, sluge, vsa množica: „Njegovo Velikanstvo! Evo ga, kralj prihaja!" „Hej!" veselo vzklikne stari vojvoda. „Sedaj je vse dobro! Ničesar se več ne bojim! Sedaj naj bi se še pojavil vojvoda d'Anjou, pa bo moja gotovost popolna!"

„Jaz pa," zašepeta Saint Luc, ki je svojega gospodarja pre-dobro poznal, „se bolj bojim kraljeve prisotnosti kakor odsotnosti, kajti slutim, da prihaja samo zato, da se mi nekoliko prijateljski osveti in mi skuha kako prav žalstvo..."

Vkljub tej svoji bojazni pa ženin najbolj pohiti h kralju in z radostjo opazi, da je kralj zares menjal svojo opoldansko obleko in da sedaj ni oblečen mrko, marveč veselici primerno v svetlo-modre atlas, in da nosi svojo novo perianico in nekatere med najlepšimi dragulji francoske krone.

Toda glej... istočasno, ko vstopa kralj Henrik III. skozi velika vrata v dvorano z ene strani, pojavi se na drugih velikih vratih, baš na nasprotni strani, isti Henrik III., v enaki obleki, z istimi perianicami, z istimi dragulji in z istim obrazom... Tudi frizura mu je enaka, in brada, kakor so jo takrat nosili, je ne samo iste barve, marveč za las natančno enako nasukljana. Množica, ki se je že kakor val zagnala, da pljusne okrog kralja, katerega je najprej zagledala, se zaustavi, zmede, obrača in obstane sredi dvorane zapanjena. Eni bi radi k enemu kralju, drugi k drugemu, nikdo pa ne ve, kateri je pravi. Henrik III. opazi to zmedo, pa se našopiri in zanoslja visokomerno:

„Hej, gospoda! Kaj naj to pomeni?"

Mesto odgovora se začne množica hahljati.

Kralj je bil že po svoji čudi zelo nestrpen in je sedaj že kar pričel mršiti čelo, a Saint Luc, ki je spoznal pravega kralja, se mu približa in pravi ponižno: „Sire, to je na oni strani Chicot, vaš dvorski šaljevec, ki se je oblekel za las natančno tako kakor Vaše Velikanstvo in je slovesno vstopil pri drugih glavnih durih ter sedaj daje svoje roke gospem in gospodičnam, da mu jih poljubljajo!"

Henrik III. se zakrohota. Chicot si je smel na njegovem dvoru marsikaj dovoliti. To ni bil navaden dvorski norec, marveč resničen šaljevec in plemič. Zaprav je bil de Chicot, bretonski plemič, ki je pa moral pretrpeti nekaj preganjanj s strani gospoda de Mayenne, kraljevega ujca, in se je zatekel pod kraljevo varstvo. Ujec in nečak sta bila huda neprijatelja. Kraljevo zaščito pa je šaljevec

plačeval z mnogimi okrutnimi resnicami, katere je povedal včasih svojim in kraljevim protivnikom, včasih pa kralju samemu.

„Ej, mojster Chicot!" klikne kralj. „Zdi se mi, da sta dva kralja tukaj preveč!"

„Potem dopusti, da ostanem jaz še dalje kralj, ti pa bodi vojvoda d'Anjou, svoj lastni brat! Potem boš morda slišal reči, ki jih kot kralj ne slišiš, in njegovi privrženci ti morda povedo kaj, da boš vedel, ne kaj d'Anjou govori, ampak kaj misli in kaj dela!"

„Zares!" pritrdi kralj in se zlovoljno ozre. „Kakor vidim, mojega brata, vojvoda d'Anjou, ni tukaj!"

„To je razlog več, da zavzamem njegovo mesto! Dogovorjeno torej, jaz sem Henrik, a ti Franjo d'Anjou! Jaz bom vladal, ti boš plesal po moji piščalki. Jaz bom mesto tebe izvrševal vse bedarije, ki jih včasih izvaja krona, ti se boš pa zabaval na moj račun!"

Kraljev pogled se ustavi na Saint Lucu.

„Prav ima," odgovarja kralj Chicotu, „jaz bom plesal!"

„Očividno sem se varal, ko sem se bal, da se kralj ljuti na nas," si misli vojvoda de Brissac. „Kralj je namerč prav dobre volje!"

Saint Luc se je med tem približal svoji mladi soprogi, ki sicer ni bila lepota v obtem ne najbolj simpatičnem smislu besede, bila je pa dražestna mladenka črnih oči in las, lepih belih zob, ljubkih oblik in z izredno belo poltjo ter je vrhu tega izgledala prav duhovito.

„No," ga vpraša tiho, „kaj si mi pravil, da mi kralj ni naklonjen! Odkar je vstopil, se mi neprestano smehlja!"

„Po obedu v Louvru ste se izrazili drugače, ljuba moja Jeanne!"

„Njegovo Velikanstvo je bilo brez dvoma slabo razpoloženo, sedaj pa..."

„Sedaj je še mnogo huje, draga moja, kajti kralj se smehlja s stisnjenimi ustmi! Ljubše bi mi bilo, da bi mi kazal zobe. Mož je zahrbtn. Uboga moja prijateljica, pazi se, kajti kralj nama pripravlja kako prav neljubo iznenađenje! Oj, ne glejte me tako nežno, prosim vas!... Raje kažite, da se sploh ne zanimate zame, kakor da sva se vzela bolj iz računov kakor iz ljubezni. Hrbet mi obrnite. Evo, baš prihaja prijatelj Maugiron. Ustavite ga, zadržite, zapletite ga v razgovor in bodite ljubeznivi. To ne bo večno trajalo."

„Ej, to je pa čuden ukaz, dragi gospod soprog," se nasmehne ženica, „in če bi ga dobesedno izvršila, bi se moglo misliti..."

„Ej," vzdihne Saint Luc, „največja sreča bi danes bila, da bi ljudje kaj posebno neumnega mislili..."

Henrik III. je med tem nekoliko poplesal, toda Saint Luca ni spustil iz oči niti za hip. Očividno je nekaj pletel. Včasih ga je dal poklicati k sebi in mu povedal kako novo šalo, ali ga vprašal kaj prav postranskega in nevažnega, ali pa mu je iz svoje škotlice ponudil sladkega sadja, in Saint Luc je na kraljeve šale odgovarjal z zmernim, nekoliko ironičnim smehom, a njegove bonbene je

sprejemal in jih hvallil kot posebno slastne. Včasih pa je Saint Luc moral v sosednjo dvorano, da pozdravi tega ali onega gosta, s katerim se ni spregovoril dotlej, toda vsakokrat ga je dal kralj po pažu poklicati k sebi, kakor da je srečen le, kadar ima svojega prijatelja v svoji bližini.

Naenkrat pa doseže kraljeva ušesa neki ropot, ki je prihajal sicer od zunaj, ki je pa bil vseeno dovolj jak, da ga je tenkoslušni in nekoliko nezaupljivi ter vedno pozorni kralj zaslišal.

„Ej, ej," vpraša kralj, „kaj pa to pomeni? Zdi se mi, da čujem Chicotov glas! Čuješ li, Saint Luc, zdi se mi, da se je z nekom sporekel..."

„Da, sire," odgovarja Saint Luc, „da se je z nekom sporekel..."

„Stopi in poglej, kaj je in se kmalu vrni s poročilom!"

Saint Luc se požuri.

Zares se je Chicot v sosednji dvorani drl, pri tem pa nosiljal, kakor je kralj često govoril, kadar je bil nekoliko vznemirjen: „Boga mi, jaz sem vendar dal nekaj prav pametnih zakonov! Če ti ne zadostujejo, izdal jih bom še več, in še vno več dokler jih ne bo dovolj! Če ne bodo dobri, jih bo vsaj mnogo! Ali boga mi, gospod de Bussy, šest pažev je pa vendarle preveč!"

In Chicot se našopiri, izvije bedra, se z roko nasloni ob bok in tako oponaša kraljeve kretnje, da so gledalci hoteli kar popokati.

„Kaj blebota Chicot o Bussyju?" vpraša kralj in že zopet nekoliko namrši čelo.

Saint Luc mu baš hoče pojasniti, ko se množica razmakne in se v tako nastalem hodniku med množico pokaže šest sijajno oblečenih pažev v pozlačenih oblekah z verižicami okrog vratu, na prsih pa nosijo grb svojega gospodarja, a ti grbi so obdani z nizem različnih draguljev. Za njimi pa stopa lep, ponosen mlad mož visokega čela, ki koraka visoko zravnano, oholega in prczirnega pogleda. A njegova enostavna obleka iz črnega baržuna je v očičnem nasprotju s presijajno obleko njegovih pažev.

„Evo ga, to je Bussy," šepetajo gledalci. „Grof de Bussy d'Amboise!"

In vsa množica plane njemu naproti in potem odstopa v stran, da mu napravi prostora.

Maugiron, Schomberg in Quélus pa se postavijo h kralju, kakor da ga nameravajo braniti pred namišljenim napadom.

„Glej no," spregovori Maurigon in cika s svojimi besedami na nepričakovano pojavo gospoda de Bussyja in na odsotnost vojvode d'Anjoua, „glej no, sluga je že tu, kje je neki gospodar?"

„Potrpi no," mu zasmehljivo odgovarja Quélus, — zasmeh je veljal Bussyju, — „potrpi! Pred slugo prihajajo slugini sluge. Gospodar sluge bo morda prišel za gospodarjem prvodošlega sluge!"

Telefon št. 3 **Žarnice Osram** Telefon št. 3

kupite najceneje pri firmi

Ivan Bogataj

koncesionarno elektrotehnično podjetje

v Ljubljani, Kongresni trg 19

poleg Nunske cerkve
Trgovina in zaloga instalacijskega materiala,
telefonskih aparatov, modernih svetilnic in svetilk ter
modernih signalnih naprav protivlomov.

Proda se v Sloveniji radi odpotovanja
iz Jugoslavije dobro vpeljana

modna trgovina

v sredini mesta, v lepem modernem lokalu
z vso zalogo in trgovsko opremo. Vzhena
cena 20.000 Din. Ponižbe pod „Modna
trgovina" na Aloma Company, Ljubljana.

P. n.

Viludno naznanjam svojim cenj. klientom in p. n. občinstvu, da
sem otvoril v Ljubljani na Dunajski cesti št. 33 (skladišče
Balkan)

svojo posredovalno pisarno

za sprejemanje vseh vrst tiskarskih, knjigoveskkih, karto-
nažnih, rastrirskih in ostalih v papirografično stroko
spadajočih naročil 6107a

katera izvršujem lično, solidno in po zmernih cenah. Naročila dobavljam
na dom v Ljubljano franco vseh stroškov. Na poklic po telefonu
št. 13, 223 ali 365 pridem osebo k strankam. Uradne ure so:
od 9 do 12 in od 3 do 5.

Josip Kempotič, Vir-Domžale

Tiskarna — Knjigovoznica — Rastrirnica — Kartonážna tovarna in papirna industrija

! Došle novosti !

Oglejte si bogato zalogo 2031 II
po konkurenčnih cenah

A. Šinkovec nasl. K. Soss

Lučana, Mesni trg 19.

Ugodna prilžnost za dame,
6111a **gospode in otroke!**

Radi popolne opustitve trgovine razprodajam po tvor-
niški ceni

galoše in snežne čevlje

svetovnoznane znamke „TRELORN—HELSINGBORG"
tudi posamezne pare. — Naslov ali eventualna naročila pri
reklamnem zavodu „Apollo". Steri trg 19 II.

Kuharica

starejša, samka ali vdova brez otrok
se išče za kuhinjo do 35 oseb za
zdra lišče na nekem otoku v sever-
nem Jadranu.

Stanovanje in oskrba v hiši. Ponudbe s iz-
spričevali in zahtevo glede plače do naj-
kasneje 25. t. m. na upravo „Jutra" pod
naslovom: „Jadran". 6048a

Ribje olje

medicinsko, norveško, sveže, ima v zalogi
dvojerzi Anton Konec slava, Zidovska ul. 1
6111a

Ažurira in entla

volno v vseh barvah 1903/a

Toni Jager-Černe

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Ribje olje

pristno norveško
za otroke in odrasle

I priporočila 2024/a

lekarna dr. G. Piccoli

Ljubljana, Dunajska cesta

**strojnega
paznika**

za vodno turbinsko cen-
tralo. Prosilci naj se
osebno predstavijo to-
varni 6109a

„Titan", d. d. v Kamniku.

V petek, 14. t. m., ob ½23 uri nas je,
previden s sv. zakramenti, za vedno zapustil
naš ljubljani soprog in oče, sin in brat, gospod

Ivan Kačič

ravnatelj podružnice Ljubljanske
kreditne banke.

Pogreb blagega pokojnika se je vršil v
nedeljo, 16. t. m., iz hiše žalosti Via Angiolina
št. 32 na tukajšnje pokopališče.

Gorica, 16. novembra 1924.

Marica Kačič, roj. Bénédek
soproga.

Marijanca, Meta in Alenka
hčerke.

Ivanka Kačič, roj. Sušnik
mati.

Jela dr. Gregorinova, roj. Kačič
Vera Kačičeva

sestri.

Rodbini Bénédek in prof. dr. Gregorin

6104a

Brez posebnega obvestila.

HENRY SPANGLER, inž. New York
prodaja svoj jugoslovenski patent
br. 295 „Gaura za zatvaranje flaša
i sličnih sučova".

Informacije daje dr. Janko Olip, advokat v
Beogradu, Kolarčeva ulica br. 7. 6103a

Ameriške

in druge inozemske zadeve
urejuje dr. IVAN ČERNE

Gospodarska pisarna,
Ljubljana Miklošičeva c. 6/I. Ljubljana

Vselej starosti in bolehnosti se odda ali v last ali
v zakup veika, prevratno opremljena

kavarna

s priključeno gostilno. Ista se nahaja v mestu z živah-
nim prometom, nasproti kolodvoru in ima več tisoč
dinarov dnevni obhodkov.

Dupisi pod „Redka prilžnost" na naslov „Rapid",
Maribor. 6073a

Na ljubljanskih velesejmih

zaslovice Jarčeve kranjske

KLOBASE

razpošilja od 5 kg dalje

tvrdka K. JARG, Ljubljana,
Hradečkova vas 35.

— Išče se —

**zanesljiv opravnik tur-
bine in opravnik jeza.**

Samo reflektantje z dolgoletnimi izpričevali
in priporočili naj se javijo pri Elektrarni
Fali, d. d., Fala ob Dravi pri Mariboru.